

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 8. – 14. septembris

Nr. 34 (1644)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Bez viņiem nebūtu Latvijas valsts

Piemiņas vietas atklāšanas ceremonija 2020. gada 6. septembrī

Likteņdārzā 6. septembrī godinājām cilvēkus, bez kuriem nebūtu Latvijas valsts, Latvijas valsts dibinātājus un neatkarības atjaunotājus, proti, tos, kuri 1990. gada 4. maijā balsoja par Latvijas neatkarības deklarāciju. Sadarbībā ar biedrību "4. maija Deklarācijas klubs" Likteņdārza Draugu alejas sākumā izveidota piemiņas vieta.

Velta Čebotarenoka, biedrības "4. maija Deklarācijas klubs" prezidente, bijusī Augstākās padomes deputāte: "Likteņdārzs ir dvēseļu dārzs, un mūsu piemiņas vieta te atrodas starp diviem ceļiem – no pagātnes uz nākotni, jo arī mēs esam vidū starp pagātni un nākotni. Bez mums neatcerētos 1918. gadu, bet, ja nebūtu Latvijas proklamētāju, tad arī mums, bijušajiem Augstākās padomes deputātiem, nebūtu mūsu vēsturiskā loma brīvas un neatkarīgas Latvijas veidošanā. Pateicos visiem un ikvienam, kuri palīdzēja tapt šai unikālajai piemiņas vietai Likteņdārzā, kur uz pelēka laukakmens vienmēr būs rakstīts "Mana balsis Latvijai!"

Kokneses fonda padomes priekšsēdētāja, Eiropas Parlamenta deputāte Sandra Kalniete, atklājot simbolisko piemiņas vietu, atgādināja, ka Likteņdārzs ir nacionāla piemiņas vieta mūsu tautas likteņgaitām 20. gadsimtā, tāpēc ir likumsakarīgi, ka tajā godinām Latvijas valsts dibinātājus un valsts atjaunotājus.

Sandra Kalniete: "Mūsu valsts dibinātāju personības un dzīves stāsti ir tikpat traģiski un cildeni, kā mūsu valsts pirmās simtgades vēsture. 20. gadsimtā esam nežēlīgi svaidīti vēstures un ģeopolitikas satricinājumu vilņos un tomēr daudzi ne tikai izdzīvoja,

Sandra Kalniete

bet prasmīgi izmantoja katru iespēju, lai izrautos no šīs citu lemtās bedres. Tā bija ikdienas varonība. Tie ir nepadošanās stāsti, kas atkal un atkal ir jāstāsta, lai tie iedvesmo mūsu bērnus un bērnu bērnus. Mēs neesam bāreņu un sevis žēlotāju tauta! Mēs esam sīkstī izdzīvotāji – čakli, strādīgi un gudri! Un par mūsu tautas garīgās būtības saglabāšanu vislielākā pateicība pienākas mūsu vecākiem un vecvecākiem Sibīrijā, Padomijas Latvijā, Vācijā, ASV, Austrālijā un citur. Viņi sargāja un kopa savos bērnus latvietību. Bez viņiem nebūtu iespējams Atmodas brīnums un mēs neatgūtu mūsu Latviju pēc pusgadsimta nebrīves."

Godinot 138 Augstākās padomes deputātus, kuri balsoja par Latvijas neatkarības deklarāciju, Sandra Kalniete aicināja atcerēties arī Latvijas Tautas frontes ieguldījumu. "Vienmēr atcerēsimies, ka aiz katra deputāta stāv

230 tūkstoši Latvijas Tautas Frontes biedru un trīstik liels Tautas frontes atbalstītāju skaits. Viņi visi neatlaidīgi strādāja, lai izdarītu neiespējamo un, neskatoties uz Padomijas vēlēšanu likumu un sveša karaspēka klātbūtni, tiktu ievēlētas divas trešdaļas tūdu Augstākās padomes deputātu, kuri apņēmās atjaunot Latvijas neatkarību. Tā bija mūsu tautas varonības stunda. Tā bija cildena atgriešanās brīvībā un Eiropā, kur vienmēr esam piederējuši."

Svinīgajā ceremonijā piedalījās Saeimas priekšsēdētāja Ināra Mūrniece, kuŗa uzsvēra, ka jaunā piemiņas vieta ir vislabākais apliecinājums tam, ka Likteņdārzs aug, veidojas un ir atvērts skaistām idejām.

Ināra Mūrniece: "Tagad, ar lielāku laika atkāpi, vēl labāk saprotam, cik svarīga tolaik bija katra cilvēka izšķiršanās, un jaunajā piemiņas vietā – Likteņdārzā domās arvien varēsīm pateikties

Velta Čebotarenoka

tiem cilvēkiem, kuri lēma par labu brīvībai un neatkarībai. Par labu savai tautai."

Līdz ar jaunās piemiņas vietas izveidi Likteņdārzs kļuvis par vienīgo vietu Latvijā, kur vienuviet godināti gan Latvijas Tautas padomes locekļi, kuri 1918. gada 18. novembrī pasludināja Latviju par patstāvīgu, neatkarīgu un demokrātisku republiku, gan Augstākās padomes deputāti, kuri pieņēma Latvijas neatkarības deklarāciju 1990. gada 4. maijā. Apliecinot mūžīgu pateicību šiem cilvēkiem, viņu vārdi ir iegravēti uz plāksnēm piemiņas vietā. Piemiņas vietas projekta autore ir Latvijas Lauksaimniecības universitātes Vides un būvzinātņu fakultātes dekāne un Ainavu arhitektūras un plānošanas katedras profesore Daiga Zigmunde un LLU Ainavu arhitektūras un plānošanas katedras vadītāja, asociētā profesore Natalija Ņitavska.

Diasporas vēstnieks
Aivars Groza
atvadās

2. lpp.

Juŗa Lorenca
un Sallijas
Benfeldes
polītiskie
komentāri

5. lpp.

Numura
intervijā –
rakstniece
un publiciste
**Marina
Kosteņecka**

6. – 7. lpp.

Kas tas ir –
otrais
Covid-19
vilnis?

7. lpp.

Ceļojam pa
kadiķu zemi!

8. lpp.

9 770934 67501 8 34

Nepazaudēt citam citu

Diasporas vēstnieks (2019 – 2020) Aivars Groza intervijā Ligitai Kovtunai

Jūsu laiks šajā īpašo uzdevumu vēstnieka diasporas jautājumos amatā iezīmēsies vēsturē kā laiks, kad tika likti pamati jaunai diasporas politikai Latvijā un izveidota Diasporas konsultatīvā padome (DKP).

Jā, ļoti karsts un ļoti nozīmīgs pārmaiņu laiks – Ārlietu ministrija kļuva par valsts atbildīgo institūciju diasporas politikas jomā, tika izveidota DKP, kam kļuva par pirmo priekšsēdi. Kopā darbojoties visām valsts institūcijām, kuŗu kompetencē ir diasporas jautājumi, esam izstrādājuši pamatu diasporas politikas plānam 2021. – 2023. gadam.

Kā iedzīvoies Diasporas likums, kāda ir tā galvenā jēga?

Runāšu vispirms emocionālā aspektā – ne jau likuma panti, skaitļi un tabulas, bet cilvēks ir galvenā šā likuma jēga un vērtība. Likums ir iedzīvināts un sācis darboties, notika četras sēdes gadā, strādājām kā viena ģimene ar visu tai raksturīgo, ieskaitot diskusijas un kaismīgus strīdus. Kā ģimene arī visi sēdējām pie viena galda, līdz, protams, vīruss ienesa savu kārtību – tagad sazīnāmies attālināti.

Mūsu laikrakstā, sekojot līdz šim Diasporas likuma iedzīvināšanas darbam, protams, analizējam pētījumus, intervējam gan remigrantus, gan remigrācijas koordinātorus – cilvēkus, kas tuvplānā sastopas ar remigrācijas procesa problēmām un iespējām.

Tē gan uzreiz piebildešu, ka remigrācija ir tikai viens no diasporas politikas aspektiem. Atgriešana un atgriešanās nav jāpadara par pašmērķi – laiki ir pavisam citādi, un vairs nenotiek piespiedu došanās uz Austrumiem vai Rietumiem, tā ir katra paša izvēle. Diasporas politikas uzdevums ir palīdzēt cilvēkiem, kas vēlas atgriezties. Un pāri visam – citam citu nepazaudēt! Reģionālie koordinatori tiešām strādā veiksmīgi, viņi arī skaidri saskata problēmas, kas rodas remigrācijas gaitā, jo ir ciešā kontaktā ar ģimenēm un signalizē par problēmām valsts un pašvaldību iestādēm. Lielās, valstiskās problēmas un to risinājumi, kā, piemēram, speciālistu diplomu atzīšana u. c., tiek lemtas un risinātas valsts līmenī. DKP centāmies tās virzīt uz priekšu.

Sarunās ar koordinātoriem izgaismojas kāda gluži cilvēciska problēma – psiholoģiskas grūtības iedzīvoties Latvijā pēc Rietumu pasaulē padarīta ilgāka laika. Proti, tautieši Rietumeiropas valstīs un Amerikas kontinentā pieraduši pie citādas sakarsmes kultūras, tās pašas bieži apspriestas laipnības un smaidīšanas...

Būdam diplomāts, daudz savas dzīves laika esmu pavadījis ārzemēs. Ir gluži labi saprotams, ka iedzīvošanās jaunā vidē mēdz būt stresaina – kur iepirkties, kur un kā risināt sadzīves jautājumus. Droši vien arī man būs zināmas problēmas, sākot jaunu dzīves un darba posmu Izraēlā. Tas, ka Rietumos cilvēki ir smaidīgāki un atvērtāki, ir fakts, taču nenoliecami kopš valsts neatkarības at-

“Dārgie kolēģi! Tāda nu reiz ir ārlietu dienesta īpatnība, ka pienāk laiks mainīt darba virzienus un funkcijas. Ar šī gada septembri sāku pildīt Latvijas Ārkārtējā un pilnvarotā vēstnieka Izraēlas valstī pienākumus.

Gribu teikt, ka man bija liels gods un privilēģija gandrīz divus gadus strādāt ar jums kopā un gan formāli, gan neformāli satikt jūs gan Latvijā, gan ārpus tās. Es esmu no jums daudz ko iemācījies, kas man lieti noderēs turpmāk.

Galvenais - šajā laika posmā mēs esam kopā radījuši diasporas politikas sistēmu, ir izveidota Diasporas konsultatīvā padome, tūlīt tiks apstiprināts plāns darbam ar diasporu 2021. – 2023. gadam, mēs visi esam kļuvuši par vienu komandu. Pat Covid krīze nespēja kavēt mūsu sadarbību.

Lielu daļu mūsu darba aizņēma darbs ar skaitļiem, tabulām, plāna formulējumiem, kas, neapšaubāmi, ir ļoti svarīga darba sastāvdaļa. Taču man personīgi, un, domājams, arī jums vislielāko gandarījumu sagādā tieši saskarsme ar cilvēkiem, kas ir svarīgākais diasporas politikā. Redzot, kā bērni pulcējas nedēļas nogales skolu nodarbībās Zviedrijā, Īrijā, kā Toronto pēkšņi uz pāris dienām pārvēršas latviskā pilsētā, kā latvju jaunieši diskutē par mums svarīgām lietām vasaras nometnēs – tas tiešām sniedz milzīgu gandarījumu.

Vēlos jums visiem teikt lielu paldies un novēlēt, lai jums, lai mums visiem veicas šajā diasporas misijā, nepazaudēt citam citu šajā sarežģītajā pasaulē.

Patiesā cieņā – Aivars Groza”

jaunošanas arī cilvēki Latvijā kļuvuši smaidīgāki, un tas “sovjetu zīmogs” no mūsu sejām sen ir nozudis.

Biju patiesi izbrīnīta, lasot Latvijas Universitātes Diasporas un migrācijas pētījumu centra veiktā jaunākā pētījuma komentārā šādus vārdus: “Tas, vai diasporas organizācijas spēš saglabāt savu aktivitāti un popularitāti arī jaunās emigrantu

paaudzes vidū tāpat kā savulaik starp trimdas latviešiem un to pēctečiem, ir atkarīgs no tā, vai šīs organizācijas spēš pieskaņoties jaunajiem apstākļiem un prasībām”. Mani vērojami liecina – jau “spējušas pieskaņoties”, jo minētajās organizācijās un to valdēs darbojas nozīmīgs skaits t. s. jauniebraucēju. Turklāt – pētījuma respondentos netika iekļauta ALA!

Konkrētas atbildes jums jājautā šo pētījumu centra speciālistiem, taču arī no savas pieredzes varu teikt, ka situācija tiešām nav pesimistiska. Arī es esmu novērojis, kā pozitīvi mainās diasporas organizācijas – Zviedrijā jaunie un “vecie” ir puse uz pusi, arī Lielbritānijā, Beļģijā.

Un ALAs valdē, un Sanfrancisko – Ziemeļamerikas Latviešu apvienībā... Jau pirms vairā-

kiem gadiem Lilija Zobens atzina, ka diezin vai “vecās” Lielbritānijas organizācijas turpinātu pastāvēt, ja tajās neiekļautos jauniebraucēji.

Protams, jaunā diaspora vairs nav tik aktīva, kāda bija vecā trimda, kas neželēja ne laiku, ne naudu, ne savas sestdienas un svētdienas “latviešu lietai”. Situācija ir mainījusies līdz ar sociālo tīklu ienākšanu mūsu dzīvē – tie “atņem” vēlēšanos mērot gaŗu ceļu, lai tiktos un kopā dziedātu, dejotu un pītu vainagus. Denverā, ALAs kongresā 2019. gada pavasarī sanāca tikties ar kādu Amerikas tautieti, kuŗš, izdzirdējis latviešu valodu, pienāca aprunāties. Sarunas gaitā izrādījās, ka viņš neko nezina par ALA.

Cik tad īsti liela ir diaspora? Ekonomikas profesors Mičails Hazans skaita pēc savas metodikas, un viņa skaits atšķiras no oficiālā?

Jā, profesors Hazans skaita arī, piemēram, tos Latvijas valstspiederīgos, kas dzimuši un aizbraukuši okupācijas laikā. Paliekam pie skaitļa 370 tūkstoši!

Jāteic, ļoti īss bija jūsu darbības laiks diasporas vēstnieka amatā – tikko paspējām cits citu iepazīt un iestrādāties, jau “jārotē”prom. Divi gadi tomēr ir pārlietu īss laiks. Savukārt DKP ir divas viena gada “rotējošās” vietas, kuŗās tiek balsojot ievēlēti diasporas organizāciju pārstāvji. Tikko gadu nostrādāja Valda Liepiņa no Luksemburgas, pareizāk sakot, iestrādājās, vadot preses grupu, un nu viņas vietā ievēlēts cits pārstāvis... Valdai potenciāls un nule apgūtā pieredze palika neizmanto. Bet – vai, kā noderētu!

Diemžēl šāda rotācija iestrādāta Nolikumā. Bet varbūt jārosina to mainīt? Ir iestrādāšanās, pieslīpēšanās process, un pieredze pateiks priekšā, ko der mainīt un uzlabot. Galvenais, lai būtu laba, uzticības pilna un radoša gaisotne.

Kādus konkrētus vēlējumus izteikset savai pēctecei – diplomātei Elitai Gavelei (viņa iepriekš bija Latvijas vēstniece Izraēlā)?

Jaunā vēstniece vairāk varēs strādāt diasporas politikas praktiskās īstenošanas laukā, jo sistēma jau ir radīta. Ir jāuzlabo komunikācija ar diasporu un tās organizācijām, īpaši ar jauno paaudzi. Un vēl – nopietni jāstrādā, lai nauda, kas paredzēta diasporai, arī nonāktu pie diasporas un tiktu izmantota lietderīgi, saskaņā ar stingriem kritērijiem, ievērojot ilgtermiņa ieguldījuma principu.

Nevis novusa galdu pirkšanai...

Dzirdu jūsu ironiju, bet – ja nu rezultātā tiek sarīkots pasaules latviešu novusa turnīrs? Novuss taču ir ļoti populāra spēle latviešu sabiedrībā.

Atvadu vizīte PBLA pārstāvēniecībā Rīgā. No kreisās: pārstāvēniecības vadītājs Jānis Andersons, Aivars Groza, PBLA priekšsēde Kristīne Saulīte, PBLA izpilddirektors Raits Eglītis

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Satversmes tiesas priekšsēde Ziemeļi apstiprināta par EST tiesnesi

Satversmes tiesas (ST) priekšsēde Ineta Ziemeļi ir apstiprināta vakantajā Eiropas Savienības tiesas (EST) tiesneša amatā, lasāms Eiropas Padomes mājaslapā. Ziemeļi jauno amatu ieņem no 7. septembra un viņas pilnvaras ilgs līdz 2024. gada 6. oktobrim.

ST preses pārstāve Ketija Strazda aģentūrai LETA norādīja, ka Ziemeļi atrodas tiesas sēdē, tādēļ nekādus komentārus nesniegs. Taču visi jautājumi tiks atbildēti attālinātajā preses konferencē, kas bija 4. septembrī. Preses konferencē piedalījās Ineta Ziemeļi un Satversmes tiesas priekšsēdes vietniece Sanita Osipova. Ar jauno amatu Ziemeļi apsveicis Valsts prezidents Egils Levits. Viņš mikroblogušanas vietnē Twitter novēl Ziemeļi sekmes, izturību un profesionālus sasniegumus. Saeimai tagad nāksies lemt par jauna ST tiesneša iecelšanu, bet ST sastāvam iekšēji būs jāvēl jauns priekšsēdis. Satversmes tiesas likumā skaidrots, ka ST tiesnešus apstiprina Saeima. Trīs ST tiesnešus apstiprina pēc ne mazāk kā desmit Saeimas deputātu priekšlikuma, divus – pēc Ministru kabineta priekšlikuma un vēl divus – pēc Augstākās tiesas plēnuma priekšlikuma. Augstākās tiesas plēnuma izraugās Satversmes tiesas tiesneša amata kandidātus no Latvijas Republikas tiesnešu vidus. Ziemeļi tika apstiprināta pēc desmit Saeimas deputātu priekšlikuma.

Tieslietu ministra Jāņa Bordāna (JKP) skatījumā, Ziemeļi ir cienījami veikuši savu darbu, ST atstājot labā stāvoklī un ievēdot to starptautiskā atpazīstamības līmeni. Ministrs akcentēja, ka politiķu uzdevums ir "tuvākajā laikā, bet nesteidzoties" izvēlēties jaunu ST tiesnesi. Jaunā konservatīvā partija vēl neesot apsvērusi iespējamo kandidātu loku. "Mēs izvēršam vairākus kritērijus kandidātam – viņam jābūt profesionālim, kas var darboties gan Latvijā, gan starptautiski. Kandidāts noteikti nedrīkstēs būt atkarīgs vai saistīts ar kādiem politiskajiem spēkiem, kas agrāk nav izcēlušies ar labu reputāciju korupcijas jautājumos," teica Bordāns, piebilstot, ka kandidātam būs arī jāapliecina sava valstiskā stāja.

Valdis Dombrovskis – jaunais ES tirdzniecības komisārs

Pastāv iespēja, ka Valdim Dombrovskim (*Jaunā Vienotība*) turpmāk Eiropas Komisijā (EK) varētu tikt uzticēts tirdzniecības

komisāra portfēlis. Pēc Fila Hogana atkāpšanās no šī amata Briselē nerimst diskusijas par to, kurš būs nākamais tirdzniecības komisārs. Pašlaik Dombrovskis šos pienākumus pilda uz laiku.

Īrijas valdība ir nominējusi divus kandidātus uz komisāra krēslu. Tā ir Eiropas Parlamenta (EP) priekšsēža vietniece Mairīda Makgīnesa un bijušais Eiropas Investīciju bankas (EIB) viceprezidents Endrū Makdauels. Makgīnesa starp abiem kandidātiem tiek uzskatīta par spēcīgāko. Viņa strādā EP jau kopš 2004. gada un līdz ar to ir Īrijas visilgāk amatā esošā eiroparlamentāriete. Makgīnesa labi pārzina Eiropas Savienības (ES) iestāžu darbības ikdienu un ir vēra nemama spēlētāja savā politiskajā grupā – Eiropas Tautas partijā (ĒTP). Iepriekš Makgīnesa arī kandidēja uz EP priekšsēdes krēslu.

2021. gadā paaugstinās mediķu un skolotāju algas

Mērķis ir 2021. gada valsts budžetā paredzēt tik lielu papildu finansējumu, lai pedagogu, augstskolu mācītājus, kā arī mediķu algu celtu iepriekš solītajā apmērā. Par to pēc sadarbības padomes sēdes 7. septembrī paziņoja Ministru prezidents Krišjānis Kariņš (*Jaunā Vienotība*).

"Nevirzīšu budžetu, kur nebūs paredzēts pilns finansējums mediķu algu celšanai," piebilda Kariņš. Premjers atzina, ka, viņaprāt, koalīcija "par laivas tiesu" jautājumu saistībā ar 2021. gada budžetu ir vienojusies, bet vēl ir detaļas, par kurām jāpanāk vienprātība.

Uzruna ANO Drošības padomes sanāksmē

Ārlietu ministrijas parlamentārā sekretāre Zanda Kalniņa-Lukaševica piedalījās Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Drošības padomes neformālajā

(tā dēvētajā *Arria* formātā) video sanāksmē par cilvēktiesību situāciju Baltkrievijā. Uzrunājot sanāksmes dalībniekus, Z. Kalniņa-Lukaševica aicināja ANO Cilvēktiesību padomi sasaukt ārkārtas sesiju par cilvēktiesību pārkāpumiem Baltkrievijā, kā arī puda atbalstu ANO koordinātores darbībai Baltkrievijā. Latvijas pārstāve atbalstīja priekšlikumu EDSO prezidējošo valstu amatpersonu vizītei Baltkrievijā un aicināja EDSO pārstāvi mediju brīvības jautājumos nekavējoties reaģēt uz plašsaziņas līdzekļu brīvības pārkāpumiem Baltkrievijā.

Grāmatas "PSRS okupācijas armijas noziegumi Latvijā. 1940.–1991. gads" atvēršana

31. augustā Latvijas Kara mūzejā aizsardzības ministrs Artis Pabriks piedalījās vēsturnieka Jāņa Riekstiņa grāmatas "PSRS okupācijas armijas noziegumi Latvijā. 1940.–1991. gads" atvēršanā, kas notika, atzīmējot 26. gadadienu kopš Krievijas kara spēka izvešanas no Latvijas.

Dokumentu krājums "PSRS okupācijas armijas noziegumi Latvijā. 1940.–1991. gads" tapis pēc Latvijas okupācijas izpētes biedrības iniciatīvas, un tas vēsta par PSRS okupācijas armijas karavīru un viņu komandieru izdarītajiem noziegumiem pret Latvijas iedzīvotājiem, viņu personīgo un valsts mantu. Grāmata atklāj, kā PSRS slepeni gatavoja iebrukumu Baltijas valstīs un ar kādu klaju patvaļu okupācijas armija izturējās pret Latviju un tās tautu. Šis slepeno dokumentu krājums apgāž joprojām uzturēto mītu par "laimīgo dzīvi padomju Latvijā" un "padomju armiju kā atbrīvotāju". Grāmata "PSRS okupācijas armijas noziegumi Latvijā. 1940.–1991. gads" pārsvarā izmantoti Latvijas Valsts arhīva dokumenti, un tā galvenokārt ietver Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Tautas komisāru padomes (Ministru padomes), Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas un Augstākās padomes fondu materiālus. Kopumā grāmata chronoloģiskā secībā atspoguļoti 72 dokumenti, kuri spilgti atklāj PSRS militārpersonu noziegumus.

Pilnveido Zemessardzes kaujas spējas

Aizsardzības ministrija atzinīgi vērtē sadarbību ar Valsts kontroli, kā arī tās revīzijas ziņojumā

sniegtos ieteikumus Zemessardzes attīstības sekmēšanai, kurū ieviešanu Valsts kontroles vadība un Zemessardzes vienību komandieri pārrunāja seminārā 4. septembrī. "Vēlos izteikt pateicību Valsts kontrolei par rūpīgi veikto Zemessardzes darbības analīzi, kurās secinājumus izmantosim, lai pilnveidotu Zemessardzes kaujas spējas. Neplānotas kaujas gatavības pārbaudes ir efektīvs veids, kā pārlicināties par vienību spēju īstenot valsts aizsardzības uzdevumus, tādēļ 2019. gadā sākām veikt visos Nacionālo bruņoto spēku veidos un Zemessardzes brigādēs," uzsvēra aizsardzības ministrs Artis Pabriks. 2019. gadā Aizsardzības ministrija uzsāka aktīvu darbu pie vienību sagatavotības izvērtēšanas kārtības pilnveidošanas, lai objektīvi izvērtētu vienību gatavību īsā laikā reaģēt uz pēkšņām valsts apdraudējuma situācijām. Viens no vienību sagatavotības izvērtēšanas elementiem ir neplānotas kaujas gatavības pārbaudes, bez brīdinājuma aktivizējot vienības tām paredzēto valsts aizsardzības uzdevumu izpildei.

Militāro mācību cikls "Namejs 2020"

No 15. augusta līdz 4. oktobrim, visā Latvijā norisinās Nacionālo bruņoto spēku militāro mācību cikls "Namejs 2020", lai pārbaudītu un pilnveidotu vienību gatavību izvērsties valsts aizsardzības uzdevumu izpildei kā patstāvīgi tā arī kolektīvās aizsardzības sistēmas ietvaros.

Militāro mācību ciklā "Namejs 2020" vienotā scenārijā apvienotās Nacionālo bruņoto spēku vienību rudens lauka taktiskās mācības, tostarp Mācību vadības pavēlniecības mācības *Wise Adder* Nodrošinājuma pavēlniecības mācības *LOGEX/RDOMEX*, Jūras spēku mācības *Flotex*, Zemessardzes brigāžu mācības "Zobens", Stāba bataljona mācības "Zibens", Gaisa spēku mācības "Gaisa dūre", Militārās policijas mācības "Kodols" un Sauszemes spēku Mechanizētās kājnieku brigādes militārās mācības "Sudraba bulta".

Remigrējušās vidzemnieku ģimenes atgriezās

Arvien kuplākā skaitā ģimenes atgriežas uz dzīvi Latvijā – visvairāk mūsu tautieši uz pastāvīgu dzīvi Vidzemē atgriezušies no tādām valstīm kā Lielbritānija (198 ģimenes jeb 579 cilvēki), Īrija (49 ģimenes, 105) un Norvēģija (34 ģimenes, 103), liecina Vidzemes plānošanas reģiona (VPR) apkopotā pēdējo divu gadu statistika.

Šo valstu *topā* ierindojas arī Vācija (25 ģimenes, 57), Nīderlande (14 ģimenes, 26), Dānija (5 ģimenes, 18), ASV (6 ģimenes, 15 cilvēki), Beļģija (5 ģimenes, 13) un Zviedrija (7 ģimenes, 12). Līdz šim 2020. gada laikā visvairāk ģimenes atgriezās tādās Vidzemes pilsētās kā Valmiera (25 ģimenes jeb 57 cilvēki), Cēsis (19 ģimenes, 51), Priekule (7 ģimenes, 32), Valka (8 ģimenes,

28), Gulbene (7 ģimenes, 22) un citas. Ģimenēm, kurās vēl tikai apsver iespēju atgriezties uz dzīvi Latvijā, vislielākā interese ir par Valmieru (79 ģimenes, 228), Cēsim (75 ģimenes, 183), Gulbeni (23 ģimenes, 66), Alūksni (24 ģimenes, 64) un Priekuli (13 ģimenes, 57 cilvēki).

Divu gadu laikā uz Liepāju remigrējuši 200 cilvēki

Liepājā noslēdzies projekts "Reemigrācijas sekmēšanas pakalpojumi pašvaldībās". Projekta ietvaros notika pasākumu kopums, lai veicinātu ārvalstīs dzīvojošo latviešu atgriešanos Liepājā. Projekts tika īstenots no 2019. gada oktobra.

Kurzemes plānošanas reģiona apkopotā informācija liecina, ka no 2018. gada maija līdz 2020. gada jūlijam Liepājā atgriezušies 200 cilvēki, vēlmi atgriezties izteikuši 114, ar reemigrācijas koordinātoru sazinājies 361, bet personalizēts piedāvājums sagatavots 350 cilvēkiem.

Projekta koordinatore un pašvaldības administrācijas sabiedrības pārvaldes speciāliste Brigita Dreize uzsvēra, ka atgriešanās no ārvalstīm dažreiz pat ir grūtāka nekā aizbraukšana. Cilvēki saskaras ar ļoti dažādām problēmām un tad ir svarīgi, ka blakus ir cilvēki, kas ir līdzīgā situācijā un var atbalstīt un palīdzēt. Projekta "Reemigrācijas sekmēšanas pakalpojumi pašvaldībās" gaitā notika reemigrantu sporta spēles, konference "Nākamā pietura – Liepāja. Darba un biznesa iespējas reemigrantiem", tiklošanās pasākumi reemigrantu kopienai Liepājā, tikšanās ar latviešu kopienas pārstāvjiem ārvalstīs, piemēram, Lielbritānijā un Nīderlandē. (Pēc *latviesi.com*)

Piemīņas zīme bojā gājušajiem latviešu karagūstekņiem

Krievijā Orenburgas apgabala Orskas pilsētas Tagiļskas kapsētā augusta nogalē uzstādīta piemiņas zīme 97 latviešu karagūstekņiem, kuri pēc Otrā pasaules kara gāja bojā vairākās Orenburgas apgabalā iekārtotās karagūstekņu nometnēs, informēja Brāļu kapu komitejas (BKK) valdes priekšsēdis Arnis Āboltiņš.

Piemīņas zīmes uzstādīšana ir nevalsts organizācijas BKK organizatoriskā darba nopelns. Pirmā šāda veida gaiša granīta stēla ar tajā iekalti bojāgājušo vārdiem tika uzstādīta 2014. gadā Krievijas Kirovas apgabalā Verhņekamskas rajona Rudņičnajas ciemā 36 tur gūstā mirušo Otrā pasaules kara latviešu karavīru piemiņai.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

NBS karavīri izsaka pateicību Alsungas puses iedzīvotājiem par atbalstu mācībās. Sauszemes spēku Mechanizētās kājnieku brigādes Kaujas atbalsta bataljona karavīri izteikuši īpašu pateicību tiem Alsungas iedzīvotājiem, kuri atbalstījuši novadā notikušas snaiperu apmācības, atvēlot treniņiem savus nekustamos īpašumus. Ādažu un Alsungas novadā notika Baltijas valstu un sabiedroto bruņoto spēku snaiperu apmācība, lai pilnveidotu sadarbību daudz nacionālā vidē. Kopīgās mācībās ar Latvijas, Igaunijas, Lietuvas, Kanadas, Lielbritānijas, Slovērijas un Spānijas profesionālā dienesta karavīriem savas prasmes pilnveidoja arī Latvijas zemessargi.

Karavīri Alsungā

Sauszemesspēku Mechanizētās kājnieku brigādes Kaujas atbalsta bataljona karavīru vārdā bruņotos spēkus atbalstījušajiem iedzīvotājiem tika pasniegtas īpašas piemiņas plakšnes. So iedzīvotāju atbalsts karavīriem ļāva sekmīgi veikt vingrinājumu izpildi. Kā norāda Sauszemes spēku Mechanizētās kājnieku brigādes Kaujas atbalsta bataljona karavīri, šis ir bijis vērtīgs Alsungas novada iedzīvotāju ieguldījums mūsu valsts aizsardzībā.

Zemessardze paaugstina kaujas spējas

Lai Zemessardze daudz sekmīgāk spētu nodrošināt ilgtermiņa attīstības plānos paredzētos jauno spēju attīstības projektus, tai aktīvi jādomā par jauno zemessargu piesaisti, savukārt, jau dienotie zemessargi jāmotivē aktīvi apmeklēt mācības, lai tādējādi spētu celt kopējo Zemessardzes attīstības līmeni.

Valsts kontrole (VK) nesēn veiktajā efektivitātes revīzijas ziņojumā norāda – tieši personāla jautājums nākotnē var būt izšķirošais Zemessardzes spēju attīstības ziņā.

Lielā Talka aicina Latvijas iedzīvotājus uz Pasaules talku

Kustība "Lielā talka" aicina ikvienu Latvijas iedzīvotāju šā gada 19. septembrī pievienoties akcijai "World Cleanup Day (WCD) jeb Pasaules talkai". Šogad Pa-

saules talka Latvijā tiek rīkota jau trešo reizi. Latvijas iedzīvotāji aicināti iesaistīties talkas aktivitātes – gan ar apkārtējās vides sakopšanas darbiem, ko gan Latvijā ierasts darīt pavasara talkas laikā, gan ar jau tradicionālo koku sēšanas un stādīšanas akciju "Lai mes koki". Pasaules talkas galvenais mērķis ir apvienot cilvēkus cīņā ar klimata pārmaiņām un globālo piesārņojumu. Savukārt Latvijā Pasaules talkas ietvaros tiek stādīti koki. Akcija "Lai mes koki" Pasaules talkas laikā tiek rīkota ik gadu, ar vairākiem mērķiem. Pirmkārt, veidot bērnus un jauniešos atbildības sajūtu par dabas saglabāšanu – veidot dziļāku uzpratni par dabas procesiem, uzņemties rūpes par kāda konkrēta koka izaudzēšanu. Otrkārt, stiprināt Latvijas kā zaļas, ilgtspējīgas un vides jomā atbildīgas valsts starptautisko tēlu. Treškārt, veicināt aktīvāku sabiedrības iesaisti vides jautājumu risināšanā vietējā un globālā mērogā.

Lielā Talka aicina ikvienu Latvijas iedzīvotāju 19. septembrī nepalikāt malā, lai katra akcijas laikā iesētā sēkla vai iestādītais koks varētu izaugt par nākotnes dižkoku, kļūstot par Latvijas ieguldījumu pasaules ekosistēmas līdzsvara atjaunošanā. Lielās talkas mājaslapā www.talkas.lv izveidota interaktīvā karte, kur ikviens talkotājs var atzīmēt un pieteikt uzkopšanas un labiekārtošanas talkas, kā arī atzīmēt vietu, kur tiks iesēti vai iestādīti koki.

Vecākā rīdziniece svin neticami apaļu jubileju

Vecākā rīdziniece Jeļizaveta Kolakucka svin 110. gadu jubileju, aģentūru LETA informēja Rīgas domes Labklājības departaments.

Kolakucka dzimusi 1910. gada 7. septembrī Krievijā, bet 1946. gadā pārcēlusies uz dzīvi Rīgā. Viņa visu savu darba dzīvi bijusi uzticīga vienai darba vietai – zeķu fabrikai *Aurora*, kas dibināta 1947. gadā. Turklāt jubilāre šeit strādājusi līdz pat 80 gadu vecumam. Sākotnēji strādājusi cechā, taču pēdējos gados par veļas mazgātavas vadītāju. Šobrīd Kolakucku aprūpē radnieki. Kā norāda departamentā, viņas krustmeita ir ļoti pateicīga savai krustmātei, kuŗa visu savu dzīvi par viņu un viņas ģimeni ir rūpējusies, palīdzējusi grūtos brīžos, un šobrīd šīs rūpes sniedz pretī.

Ziņas īsumā

• Desmit Baltkrievijas uzņēmumi izteikuši vēlmi **pārcelt savu darbību uz Latviju**, informēja Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) direktors Kaspars Rožkalns. Viņš norādīja, ka aptuveni nedēļas laikā

LIAA sniegusi konsultācijas vairāk nekā 100 Baltkrievijas uzņēmumiem, kuŗi nopietni izvērtē iespēju par savas darbības pārcelšanu uz Latviju.

• Pašvaldības SIA "**Rīgas satiksme**" dalībnieku sapulcē nolēms apstiprināt prasības celšanu pret četriem bijušajiem uzņēmuma valdes locekļiem vismaz 1,5 miljonu eiro apmērā, informēja Rīgas pilsētas izpilddirektora padomnieks Guntis Kārkliņš.

• Topošais Rīgas mērs Mārtiņš Staķis (*Attīstībai/Par!*, *Progresīvie* (APP) domē vēlas veidot **konsultatīvo padomi**, kur rīdzinieku intereses pārstāvēs dažādas nevalsts organizācijas (NVO). To intervijā Latvijas Radio raidījumā *Krustpunktā* atzina Staķis.

• 448 skolas jeb 82% aptaujāto izglītības iestāžu, uzsākot jauno mācību gadu, īsteno A modeli – mācības klātienē, paredzot drošības pasākumus atbilstoši epidemioloģiskajai situācijai. Savukārt B modeli, kas paredz kombinēt daļēji attālinātās mācības ar mācībām klātienē, ja skola nevar nodrošināt optimālu koplietošanas telpu piepildījumu un skolu plūsmu koordinēšanu, ir izvēlējušās 18% aptaujāto izglītības iestāžu jeb vairāk nekā 100 Latvijas lielāko vidusskolu.

• Līdz ar jaunā mācību gada sākumu konstatēts pirmais inficēšanās ar vīrusu gadījums kādas izglītības iestādes audzēknim, vēsta TV3. Slimību profilakses un kontroles centrā (SPKC) neatklāj, par kuŗu skolu ir runa. Saslimušajam noteiktas tuvākās kontaktpersonas izglītības iestādē – kopumā tie ir trīs pegadogi un 14 klasesbiedri, kuŗiem visiem ir noteikta mājas karantīna un viņi atrodas ģimenes ārstu uzraudzībā.

• Šī ir viena no retajām reizēm, kad Spilves lidlaukā nosēžas pasažieru lidmašīna. 78 gadus vecā **Douglas DC3** lidmašīna ir īsts mūzeja eksponāts – 1942. gada Ziemsvētku vakarā tā izbrauca no fabrikas kā transporta lidmašīna, kuru pasūtīja kompanija PANAM, bet vēlāk kalpoja ASV armijas vajadzībām, no kuŗas to vēlāk nopirka Somijas kompanija. Pašlaik tā no Somijas vēsturiskās Malmi lidostas veic lidojumus, kuŗus var rezervēt tikai DC 3 asociācijas biedri.

• Virzoties uz priekšu **Jaunā Rīgas teātra vēsturiskās ēkas pārbūvē**, VAS "Valsts nekustamie īpašumi" un pilnsabiedrība "SBSC" nākamnedēļ atsāk paļu iestrādi Lāčplēša ielā 25, Rīgā, turpinot jaunā apjoma būvniecību pagalma zonā.

• Pie obligātās **sejas masku** lietošanas noteiktās situācijās Latvijā varētu atgriezties, ja saslimstība ar *Covid-19* tuvotos 20 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju, bet patlaban šis rādītājs ir zemāks par pieci, intervijā TV3 raidījumam "900 sekundes" sacīja veselības ministre Ilze Viņķele (AP).

Dzintaru koncertzālē Bēthovena jubilejai veltīts festivāls

12. un 13. septembrī Dzintaru koncertzālē norisināsies 17. starp-

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

GRUZIJA. Latvijas vēstniece Ingrīda Levrence tikās ar Gruzijas Iekšlietu ministrijas Ārkārtas situāciju vadības dienesta pirmo vietnieku Levanu Girsiašvili, kuŗš Gruzijas valdības vārdā izteica pateicību Latvijai par tās sniegto palīdzību cīņā pret vīrusu. Latvija Gruzijai piegādāja 10 tonnas dezinfekcijas līdzekļu. Girsiašvili atzīmēja, ka Latvija ir bijusi viena no pirmajām valstīm, kas atsaucās Gruzijas NATO dalībvalstīm izteiktajam lūgumam palīdzēt ar dezinfekcijas un citiem aizsardzības līdzekļiem. Latvijas vēstniece atzīmēja Gruzijas valdības sekmīgo cīņu pret vīrusa pandēmiju, kā rezultātā epidemioloģiskie rādītāji Gruzijā ir vieni no labākajiem Eiropā.

tautiskais *Kremerata Baltica* festivāls, kas šogad veltīts izcilā skaņraža Ludviga van Bēthovena 250. gadu jubilejai. Līdzās pasaulslavenajam vijolniekam Gidonam Krēmeram un izcilajiem kamerorķestrā mūziķiem festivāla koncertos būs iespēja tikties ar pianistu Georgiju Osokinu, vijolnieku Hugo Tičati, mecosoprānu Lusianu Mančini un čellisti Giedri Dirvanuskaiti.

12. septembra koncerts būs kameramūzikas vakars ar pašu Krēmeru pie dirigenta pulsta. Viņam pievienosies *Kremerata Baltica* rezidējošais mākslinieks, pianists Georgijs Osokins, kā arī orķestrā čellu grupas koncertmeistare Dirvanuskaita un *Kremerata Baltica* stīgu kvintets, kuŗa sastāvā mūzicē Stella Zaķe, Zane Kalniņa, Jevgeņija Frolova, Marta Rācene un Pēteris Cirkšis. Programmā skanēs Rietumeiropas klasiķi – vācu komponista Roberta Šūmaņa "Trešā sonāte vijolei un klavierēm", vācu komponista Fēliksa Mendelszona "Otrais stīgu kvintets" un van Bēthovena "Trīskāršais koncerts vijolei, čellam un klavierēm".

Notiks ikgadējās Eiropas mantojuma dienas

Eiropas kultūras mantojuma dienas Latvijā šogad ir veltītas temai "Būv kultūra" un norisināsies no 25. līdz 27. septembrim, apvienojot vairāk nekā 30 objektus, kuŗus nesaista kāda tipoloģiska vai funkcionāla pazīme, bet gan to tapšanas, uzturēšanas un pilnvērtīgas dzīves īpašs novērtējums. Tie ir labie paraugi, kuŗu iepazīšana palīdzēs veidot un trenēt katra sabiedrības locekļa izpratni par to, ko gribam redzēt sev apkārt. Ekspertu izvēlētie Būv kultūras paraugi sniegs iedvesmu, kā saglabāt un būvēt.

Lai sabiedrībai būtu iespēja izzināt un iepazīt objektu stāstus klātienē, laikā no 25. līdz 27. septembrim, daļa no objektiem vērš savas durvis apmeklētājiem. Plašāka informācija par pasākumu programmu objektos būs pieejama drīzumā. Savukārt, lai ikviens interesents arī attālināti varētu iepazīt objektu īpašos Būv kultūras stāstus, aicinām sekot līdz publikāciju seriālam Būv kultūra sabiedrisko mediju portālā *lsm.lv*.

Dzeja Dziedē. Starptautiskais dzejas festivāls "Dzejas dienas 2020"

Latvijā jau 55. reizi norisināsies Dzejas dienas. Rīgā tās tiks atzi-

mētas ar vērienīgu starptautisku dzejas festivālu "Dzejas dienas 2020", kas no 4. līdz 13. septembrim. pulcēs gan pašmāju dzejniekus un atdzejotājus, gan autorus no kaimiņvalstīm. Šī gada festivāla sauklis – "Dzeja dziedē". Savukārt festivāla noslēgumā tiks pasniegta Dzejas dienu balva kādam no jau šobrīd zināmajiem nominantiem.

Vērienīgu notikumu Rīgas un Latvijas kultūras dzīvē – festivālu "Dzejas dienas 2020" atklās 11. septembrī mākslas centrā *Noass* uz AB dambja Dzejas lašijumi un performances, dzejai veltītas diskusijas un pat *stendapi* – festivāla centrālajā programmā Rīgā ielānoti vairāk nekā 30 pasākumi, ar tiem iepazīties un izvēlēties sev tuvākos iespējams Dzejas dienu mājaslapā www.dzejasdienas.com un Facebook lapā. Ieeja visos festivāla pasākumos ir bez maksas, un gaidīts ir ikviens interesents. Starptautisko notī festivāla programmā šogad iekrāso mūsu kaimiņi no Baltijas valstīm – dzejnieki Aistis Žekevičs, Dvīle Kuzminskaite, Eugenijs Ališanka no Lietuvas un Elo Vīdīga, Trīna Paja un Kristians Haljaks no Igaunijas.

Koncertzālē Latvija notiks koncerts "Latviešu komponisti cauri laikiem"

23. septembrī koncertzālē *Latvija* gaidāms koncerts "Latviešu komponisti cauri laikiem", kuŗā, skatot gan klavierēm "470i", gan ērģelēm, Svētiku simfoniskais orķestris un solisti izpildīs izcilāko latviešu mūzikas autoru skaņdarbus, informēja koncertzāles pārstāvji. Programmā iekļauti darbi, ko radījuši sava laika akadēmiskās mūzikas spilgtākie skaņraži – Emīls Dārziņš, Marģers Zariņš, Imants Kalniņš, Imants Zemzaris, Raimonds Tiģuls, Jēkabs Jančevskis. Latvijas labāko mūziķu, solistu un kuŗa mākslinieku izpildījumā būs dzirdami šo izcilo komponistu pazīstamākie skaņdarbi simfoniskajam orķestrim, ērģelēm, klavierēm, solistu balsim un korim. Izskanēs arī mazāk dzirdēti opusi, kā arī pavisam jauni, speciāli šim koncertam radīti, instrumentāciju pirmatkaņojumi.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

JURIS
LORENCIS

Šo rakstu iedvesmoja dažu la-
sitāju reakcija uz manām pub-
likācijām laikrakstos *Latvijas
Avīze*, *Laiks* un *Brīvā Latvija*,
kuŗš es pieskāros *Black Lives
Matter* temai. Lai saprastu, kā-
pēc “Melno dzīvības ir svarīgas”,
patiesībā nav jādzīvo Amerikā.
Vergu tirdzniecība un pati ver-
dzība – tās ir vienas no traģis-
kākajām lappusēm Eiropas un
Amerikas vēsturē, tas zināms vi-
siem un visur. Grūtāk ir izprast,
kāpēc Amerikā šodien kritiku
izpelnās cilvēki, kuŗi uzdrošinās
apgalvot, ka “Visas dzīvības ir
svarīgas” (*All Lives Matter*). Pro-
ti, ka tas neesot “polītiski korekti”.
Patlaban notiekošais lieci-
na par divām lietām. Pirmkārt,
polītkorektums nav atraujams
no vēstures un kultūras, no tau-
tas piedzīvotā pagātnē un šo-
dien, arī no cilvēku mentalitātes.
To zināt, saprast un izjust pilnībā
var tikai “vietējie”. Otrkārt, ne-
raugoties uz to, ka jau labu laiku
dzīvojam vizuālu tēlu laikmetā,
vispildīgāk polītkorektums iz-
paužas tieši valodā. Iespējams,
tāpēc, ka pateiktu un jo sevišķi
rakstītu vārdu, kā saka, “neizra-
vēsi”. It īpaši gadījumos, ja lieta
nonāk tiesā.

Esmu nodzīvojis jau 60 gadus.
Tātad pusi sava mūža pavadījis
padomju režīmā, pusi – brīvā
Latvijā. Daudz kas piedzīvots,
tostarp arī polītkorektuma (un
ar to saistītās valodas) maiņas.
Tāpēc atļaušos uzrādīt dažus
piemērus no Latvijas ikdienas
dzīves, kas dažam labam

Amerikā, Kanadā vai Anglijā
dzimušam un uzaugušam lat-
vietim var izrādīties nesapro-
tami un dīvaini. Sāksim ar vārdu
“melns”. Kad es gāju skolā,
tumšādainos Āfrikas izcelsmes
cilvēkus dēvēja par nēģeriem.
Tas bija neitrāls, pieklājīgs vārds.
Savukārt “melns” bija lamu
vārds, bet par tādu dīvainu kon-
strukciju kā “afroamerikānis”
neviens vēl nebija dzirdējis. Pa-
domju skolā mums mācīja, ka
Amerikā, lai pazemotu vergu
pēctečus, viņus joprojām dēvējot
par “melnajiem”. Kāpēc “mel-
ns” Padomju Savienībā bija
slikts vārds? Jo šajā vārdā ikdienā
krievu valodā apsaukāja mu-
sulmaņu tautu pārstāvjus no Vi-
dusāzijas, Azerbaidžānas un
Ziemeļkaukaza. Patiesībā to
dara vēl šodien. Tagad Latvijā
mēs zinām, ka Rietumu pasaulē
(un Latvija sevi pie tās pieskaita)
cilvēkus ar melnu ādas krāsu
nedrīkst saukt par “nēģeriem”.
Un tomēr vismaz mana paaudze,
izrunājot vārdu “melns”, jopro-
jām jūtas mazliet neērti.

Vēl viens piemērs – vārds “či-
gāni”. Jau gadus divdesmit Lat-
vijā to publiski izvairās lietot –
jāsaka un jāraksta “romi”. Bet
vārdam “čigāns” latviešu valodā
nekad nav bijusi slikta pieskaņa!
Iespējams, šeit mums ir darīša-
na gan ar pašu čigānu nostāju
(viņu organizācijas Latvijā aiz-
stāv vārdu “romi”), gan Vācijas
(un tātad Eiropas) ietekmi. Jo
vārds *Zigeuner* Vācijā asociējas
ar holokostu un koncentrācijas

nometnēm. Tikmēr Latvijā
vārds “romi” daudziem jau sāk
jaukt galvu. Izaugusi paaudze,
kas uzskata – čigāni jeb “romi”
nāk no Rumānijas. Kaut gan
patiesība ir tāda, ka Rumānijas
kaimiņvalstīs Ungārijā, Slova-
kijā un Bulgārijā, procentuāli
rēķinot, čigānu ir pat vairāk.

Cits piemērs – žīdi. Krievu
valodas ietekmes dēļ no “polīti-
ki korektās” latviešu valodas jau
drīz pēc kara pazuda vārds
“žīds”, to aizstāja vārds “ebrejs”.
Jo krieviski vārdam “žīds” ir ne-
gātīva, aizskaroša nozīme. Tā
sākņojas vairāk nekā simt gadus
vecā pagātnē un asociējas ar ži-
du grautiņiem, tā saucamajiem
“pogromiem”, kas bija ierasta
lieta Krievijas un Ukrainas mies-
tiņos. Tas būtu interesantas iz-
pētes jautājums – kāpēc, piemē-
ram, lietuviešu un ukraiņu valo-
dās vārds “žīds” tomēr palika un
tiek lietots joprojām? Un kur
pazuda termins “Mozus ticīgie”,
ko plaši lietoja pirmskaŗa Lat-
vijā? Mana pieredze gan liecina,
ka arī padomju laikos latvieši un
paši vietējie žīdi (jeb ebreji) pret
vārdu “žīds” izturējās dabiski,
bez politiskas pieskaņas. Žurnā-
lists Mavriks Vulfsons (kuŗš pir-
mais uzdrošinājās pateikt vārdu
“okupācija”) esot teicis – “es esmu
viens kārtīgs latviešu žīds”. 1980.
gadu vidū es, būdamis jauns
Latvijas universitātes Fizikas un
matēmatikas fakultātes pasnie-
dzējs, kopā ar krievvalodīgu
studentu grupu vienu mēnesi
strādāju kolchozā. Bijām izmi-

Par politisko korektumu

tināti kādā Vidzemes mazpil-
sētā. Studentu vidū bija arī kāds
ebreju jauneklis, kuŗš bija ie-
paticies kolchoza ēdnīcas saim-
niecei, dūšīgai latviešu sievai.
Viņa to uzrunāja “mans židiņš”
un vienmēr pamanījās uzlikt
puisim lielāko cūkgaļas karbo-
nādes gabalu, kuŗu Mozus ticī-
gais ar gardu muti notiesāja. Ne-
vienam no mums, pašu “židiņu”
ieskaitot, tas nelikās aizskaroši.
Šodien daudz kas ir mainījies.
Nav vairs ne kolchoza, ne obli-
gātā studentu darba septembrī.
Diezin, vai saimniece atļautos
tik sulīgi un reizē dabiski izteik-
ties. Nav vairs kolchoza ēdnīcas
ar cūkas karbonādēm un kotle-
tēm. Starp citu, polītkorektums
ienesis izmaiņas arī Latvijas
ēdienkartēs. Blakus cūkgaļai obli-
gāti atradīšies arī vista un pāris
veģetāri, dažviet pat vegānu vir-
tuves ēdieni. Un arī Rīgā pie
ēstuvēm jau parādās uzraksti
“halāl”, signalizējot, ka šeit tiek
pasniegta pēc islāma ticības pra-
sībām sagatavota gaļa.

Patiesībā mēs, latvieši, esam
“polītkorekta” tauta. Dzīvojot
tautu, reliģiju, pat civilizāciju
krustcelēs mēs gluži instinktīvi
jūtam, ko kuŗā brīdī drīkst un
ko nedrīkst teikt. Bieži tas ticis
darīts, lai glābtu savu ādu, it īpaši
padomju un vācu okupāciju lai-
kos. Bet vēl biežāk – lai neaizvai-
notu līdzcilvēku. Un tikai vienu
reizi savā vēsturē mēs, manuprāt,
esam pamatīgi nošāvuši greizi.
Proti – izvēloties vārdu “nepil-
sonis”. Gan latviešu, gan krievu

valodās tam ir izteikti negatīva
nokrāsa. Izskaidrojams slēpjas
valodu struktūrā, priedēkli “ne”,
kas izsaka noliegumu. Uz to
strādā Krievijas propaganda,
asociējot vārdu “nepilsonis” ar
vārdu “necilvēks”. Ja savulaik
mēs būtu bijuši gudrāki un tālredzīgāki,
tad vārda “nepilso-
nis” vietā būtu izvēlējušies, pie-
mēram, terminu “pastāvīgais
iedzīvotājs”. Tiesiskā ziņā nekas
nemainītos, toties skanētu pa-
visam citādi, pozitīvi un pievil-
cīgi. Īpaši jau tādēļ, ka Eiropas
Savienības (tātad arī Latvijas)
pastāvīgā iedzīvotāja statusa ie-
gūšana Krievijā ir visai iekāro-
jama un prestiža lieta.

Un tagad viens kuriozs pie-
mērs, kā vēstures kontekstā var
mainīties vārdu simboliskā jēga.
Laikā, ka bruka Padomju Savie-
nība un Latvija cīnījās par neat-
karību, no padomju imperijas
aizstāvjiem varēja dzirdēt pār-
metumus – ko jūs darāt, jūsu tēvi
un vectēvi, varonīgie sarkanie
latviešu strēlnieki, nosargāja pa-
domju varu, izglāba Ļeņinu! Jūs
nododat savus senčus! Pagājuši
trīsdesmit gadi. Tagad Krievijas
imperijas idejas aizstāvji, kuŗi
nozēlo Padomju Savienības sa-
brukumu, mums pārmet – jūs,
latvieši, esat noziedznieku, sar-
kano latviešu strēlnieku pēcteči,
jūsu vectēvi izglāba Ļeņinu, no-
sargāja padomju varu un sagrāva
cara impēriju! Revolūcija tika
taisīta uz latviešu durkļiem un
žīdu smadzenēm, un mēs, krievi
esam cietēji. Tiec nu gudrs!

SALLIJA
BENFELDE

Mūsdienās, runājot par politi-
ku, bieži tiek lietoti divi jēdzieni –
“sankcijas” un “reālpolitika”. Tā-
dēļ, manuprāt, ir vērts atcerēties
šo jēdzienu skaidrojumu un lie-
tojumu.

Kā zināms, sankcijas ir ierobe-
žojumi vai aizliegumi, ko nosaka
valstis vai starptautiskas organi-
zācijas, un tās var noteikt pret
valstīm, teritoriju, juridiskām vai
fiziskām personām vai arī pret
citiem konkrēti identificējamiem
veidojumiem. Sankcijas var no-
teikt Apvienoto Nāciju organizā-
cija (ANO), Eiropas Savienība (ES),
arī citas starptautiskas organizā-
cijas – piemēram, Eiropas Dro-
šības un sadarbības organizācija
(EDSO) vai valstis. Latvijai saisto-
šas ir ANO, ES un Ministru kabi-
neta noteiktās sankcijas.

Savukārt reālpolitika ir jēdziens
ar negatīvu pieskaņu, jo, no vienas
puses, tā ir praktiska un racionāla
rīcība konkrētos apstākļos, bet, no
otras puses, tā vienmēr ir saistīta ar
jautājumu par principiem un
deklarētajām vērtībām un to, cik
tās maksā. Citiem vārdiem sakot,
tas ir jautājums par robežu, kas šķir
atkāpšanos no deklarētajiem prin-
cipiem finānciālu ieguvumu dēļ
un saprātīgu rīcību. Protams, gan

valstis, gan cilvēki dzīvo reālajā
laikā un vietā ar konkrētām
vajadzībām, tādēļ droši vien var
teikt, ka politikai vienmēr ir lielāka
vai mazāka reālpolitikas piedeva.
Turklāt nereti lēmumi, kas izskatās
saprātīgi, ilgākā laikā posmā var
izrādīties postoši arī tad, ja cita
risinājuma nav bijis.

Šobrīd viens no aktuālajiem
jautājumiem ES ir par Baltkrie-
viju un tajā notiekošo. ANO, ES
un arī Baltijas valstis jau ir pazi-
ņojušas, ka neatzīst Baltkrievijā
notikušās prezidenta vēlēšanas,
ka to rezultāti ir viltoti, ka vaju-
dzīgas jaunas, atklātas un demo-
kratiskas vēlēšanas, jāpārtrauc iz-
rēķināšanās ar miermīlīgajiem
protestētājiem. Tāpat arī ES ir pa-
ziņojusi par sankciju ieviešanu –
proti, zināmam skaitam Baltkrie-
vijas amatpersonu, kuŗas ir atbil-
dīgas par vēlēšanu rezultātu vilto-
šanu un vardarbību pret iedzīvo-
tājiem, tiks noteikts iebraukšanas
aizliegums. Baltijas valstis, to skai-
tā arī Latvijā, jau ir pieņēmts “*per-
sona non grata*” saraksts 30 amat-
personām. Par ekonomiskajām
sankcijām šobrīd netiek lemts, jo
tās vismagāk skars tieši iedzī-
votājus. Tajā pašā laikā ir skaidrs,
ka Baltkrievijas diktators Alek-

sandrs Lukašenko nerunā un ne-
grasās runāt ne ar vienu no ES
valstīm un konsultējas tikai un
vienīgi ar Krieviju. Tādēļ ES ir
jārūnā ar Krieviju un jāmēģina
panākt, lai Baltkrievijā beigtos
protestētāju vajāšana un izrēķi-
nāšanās ar tiem. Tas savukārt no-
zīmē neizbēgamu “tirgošanos” ar
Krieviju, kuŗa ir ieinteresēta “pie-
vākt” Baltkrieviju, kuŗas formālā
neatkarība jau tagad ir vairāk vai
mazāk nosacīta, jo tās ekonomika
jau sen ir atkarīga no Putina
labvēlības.

Tātad jautājums ir, ko varētu
gribēt Krievija? ES ir ieviesusi
virkni sankciju pret Krieviju saistībā
Krimas aneksiju un karā-
darbību Ukrainas austrumos.
Nupat Vācijas kanclere Angela
Merkele paziņojusi, ka neizslēgs
iespējamību, ka Krievijas opozī-
cijas līdera Alekseja Navalņija
saindēšanas lieta var atstāt ietek-
mi uz Krievijas un Vācijas gāzes-
vada “*Nord Stream 2*” projektu.
Kā zināms, 44 gadus vecais Na-
valņijs 20. augustā ar saindēšanās
pazīmēm nesamaņā tika nogādāts
Omskas slimnīcā, bet divas
dienas vēlāk tika pārvests uz
Vāciju, kur viņa ārstēšanu uzņē-
musies Berlīnes Universitātes kli-

nika “*Charite*”. Vācijas valdība
2. septembrī paziņoja, ka iegūti
neapgājami pierādījumi, ka Na-
valņijs ir saindēts ar nervus pa-
ralizējošu kaujas vielu, kas pieder
“Novičok” grupai.

Grūti spriest, vai Merkeles pazi-
ņojums bija tikai kā bridinājums,
vai arī tas it nopietns nodoms.
Vācija jau sen un stabili sadarbo-
jas ar Krieviju enerģētikas jautā-
jumos, daudzas vācu firmas ir ļoti
ieinteresētas šādā sadarbībā, un
var visai droši apgalvot, ka tās
interesē peļņa, bet Navalņija in-
dēšana un Putina ietekmēšana
Baltkrievijas jautājumā nav to
interesu lokā. Turklāt Vācija nav
vienīgā valsts, kuŗa ir ieinteresēta
sadarboties ar Krieviju. Zviedrijas
premjers Stēfāns Lēvens ir pazi-
ņojis, ka visi lēmumi saistībā ar
gāzesvadu no Krievijas “*Nord
Stream 2*” ir pieņemti jau sen un ir
svarīgi ievērot starptautiskos li-
gumus un tiesību normas, tādēļ
neatbalsta šī gāzes vada celtniecī-
bas bloķēšanu. Jāpiebilst, ka šī
projekta izmaksas ir 9,5 miljardi
eiro, to financē Krievijas kompā-
nija “Gazprom”, un tajā piedalās
piecas Eiropas kompānijas, arī
Zviedrijas. Par “*Nord Stream 2*”
projekta bloķēšanu pagājušajā

gadā paziņoja ASV, tādēļ Krie-
vijai tas ir svarīgs jautājums, tāpat
kā vairākām ES valstīm. Savukārt
tas nozīmē, ka sarunās ar Krieviju
gan par aizliegtās nervu paralizē-
jošās vielas izmantošanu, gan par
nostāju Baltkrievijas jautājumā
dominējošās būs abu pušu ekono-
miskās intereses, un galvenā acīm-
redzot būs Vācija un Krievija. Vēl
var piebilst, ka Baltijas valstu no-
stāja ir noteiktāka un tādēļ Latvijai
un Lietuvai diktators Lukašenko
saistībā ar “*persona non grata*” sa-
rakstu jau ir piedraudējis ar sank-
cijām tranzīta jomā, kas var tikt
īstenotas, ja kravas izdosies no-
virzīt caur Krievijas ostām.

Jebkuŗā gadījumā Baltijas valstis
ir gatavas zaudējumiem prin-
cipiāli svarīgu jautājumu dēļ. Vai
Eiropa spēs pretoties izdevīguma
vīlinājumam, rādīs laiks.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju
atbalsta fonda finānciālu atbalstu no
Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par
publikācijas saturu atbild biedrība
“Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mums ir jāpalīdz gaismai

Rakstniece un publiciste Marina Kosteņecka par dzīvi un bumbu ar laika degli
intervijā Sallijai Benfeldei

Pagājušā gadsimta septiņdesmitajos astoņdesmitajos gados rīdziniece Marina Kosteņecka kļuva pazīstama ar rakstiem presē par bērnu namiem, palīgskolām bērniem ar garīgās veselības traucējumiem un mazgadīgo cietumiem, kas toreiz bija jutīgas un gandrīz vai aizliegtas tēmas. Atmosfērā laikā viņu pazina visa Latvija, jo Kosteņecka bija viena no Tautas frontes dibinātājiem. 1989. gadā viņu ievēlēja PSRS Tautas deputātu kongresā no LTF saraksta. No 1992. līdz 2009. gadam rakstniece vadīja raidījumu "Doma laukuma" Latvijas Radio. Marina Kosteņecka ir Triju Zvaigžņu ordeņa kavaliers un uzsver, ka vienmēr aizstāvējusi tos, kurus vajā un kuriem dzīve nodarījusi pāri.

Šogad rakstniece nosvinēja 75 gadu jubileju, priecājas par sa-vas dzīves otro elpu un aicina saprast citus cilvēkus, ieklausīties viņos. Marinas Kosteņeckas atmiņu stāsti sakopoti un lasāmi atmiņu krājumā "Mans XX gadsimts". Grāmata ir nozīmīga liecība par pagājušā gadsimta otrās puses notikumiem Latvijā, raksturo Atmosfēras laika garu un Latvijas neatkarības atjaunošanas periodu. Krājums ietver četras grāmatas – "Mans XX gadsimts" un "Vēstules no XX gadsimta" krievu un latviešu valodā. Grāmata "Mans XX gadsimts" sarakstīta kopā ar žurnālistu Georgu Stražnovu neparastā žanrā – kā divu laikabiedru saruna *skype* par Latvijas vēstures svarīgiem pagrieziena punktiem caur personiskās dzīves pieredzes prizmu. Grāmatā "Vēstules no XX gadsimta" autore dalās ar unikālām un ļoti personiskām vēstures liecībām – no lasītājiem saņemtajām vēstulēm, kurām pievienojusi savu stāstījumu par situācijām, kādās vēstules rakstītas. Grāmatu priekšvārdus rakstījuši Dainis Ivāns un Knuts Skujenieks.

Rakstniece atmiņu krājumu sauc par mūža darbu un saka: "Šīs grāmatas ir Latvijas portrets, tās atspoguļo cilvēku gaišo dvēseli un spēju saliedēties neatkarīgi no tautības. Tas ir mans mīlestības apliecinājums Latvijai un pateicība tautai. Es atdošu savu parādu..."

Izdotot apjomīgo atmiņu krājumu, Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Atbalsta biedrības direktore Kārīna Pētersone uzsver: "Mēs esam ļoti priecīgi, ka varējām būt izdevēji Marinas Kosteņeckas grāmatu krājumam latviešu un krievu valodās. Mūsaprāt, ir tapis kaut kas bezgala vērtīgs un skaists. Tam ir nozīme ne tikai Marinas pašas daiļradē, šīs grāmatas iedot krāsu un garšu veselam laikmetam, ko par savu sauc vairākas paaudzes. Priecājamies par Marinas atgriešanos publiskajā telpā, jo viņas klātbūtne un viedoklis sabiedrībai ir ļoti būtisks."

Vai jums patīk svinēt dzimšanas dienas?

Šogad savu jubileju nosvinēju un jāteic, ka svinu tikai tad, kad ir nopietns iemesls. Droši vien stāsts par svinēšanu jāsāk ar to, ka svinēju arī pirms pieciem gadiem. Kad tuvojās septiņdesmit gadu jubileja, draugi atgādināja, ka vajagot svinēt, bet man to nemaz negribējās darīt. Tad iedomājos, ka es varētu to darīt Bruknā – kopienā, kur mācītājs Mediņš sapulcējis dzīves pabērnus, cilvēkus, no kuriem

bija, Mediņš baznīcā teica fantastisku sprediķi, tad uzkāpa pie ērģelēm un sacīja, ka tagad man būs dāvana un nospēlēja Bacha fūgu un Dārziņa "Melancholisko valsī". Tas bija tik skaisti! Mazliet gan brīnījos par "Melancholisko valsī", bet dāvana mani no sirds aizkustināja, jutos kā debesīs. Tikai nākamajā dienā uzzināju, kāpēc mācītājs kavējās. Divas stundas pirms dievkalpojuma pie viņa bija atbraukuši radi ar vēsti,

mas ar muguru, tās ir sekas no Černobiļas. Biju uz gultas, vairs necerēju, ka kādreiz vēl tikšu ārā no dzīvokļa, bet man bija sapnis – pirms nāves vēl reizi redzēt jūru. Man laimējās, gada laikā labs masieris mani dabūja tik tālu, ka varēju iesēsties ratiņkrēslā un ar to tikt līdz automašīnai. Līdz dzimšanas dienai jūru jau biju redzējusi reizes desmit, bet nolēmu, ka savus septiņdesmit piecus svinēšu pie jūras.

kanām rozēm. Septiņdesmit gados pie mana galda kopā ar mani draugiem sēdēja bezpajumtnieki un noklaidušie. Septiņdesmit piecu gadu jubilejā kopā ar draugiem pie galda sēdēja eksprezidents. Tā, lūk! Tāda ir mana atskaite par dzimšanas dienām un svinēšanu.

Nesen bija vēl viena jubileja – 31 gads Baltijas ceļam. Šogad, to atceroties, daudzviet Latvijā, Baltijas valstīs un pasaulē tas tika rīkots arī kā Brīvības ceļš Baltkrievijai. Daudzi sacīja, ka mēs taču tur neko nevaram līdzēt, tur ir diktators ar armiju un ieročiem, kuņģam ir vienalga, ko citi saka.

Mēs savulaik Latvijā nebijām daudz labākā situācijā, un Kremli bija daudzi, kuri bija pret Baltijas valstīm. Biju deputāte PSRS Augstākajā padomē un to visu redzēju no iekšpuses. Gorbačovs bija svārstīgs, bet tie, kuri bija pret mums, bija ļoti spēcīgi. Mēs izmantojām Gandija taktiku – nevardarbīgo pretošanos. Es tam ticu, jo tas ir Kosmosa likums: ļaunumu var uzvarēt tikai ar mīlestību, nevis ar ieročiem. Kad mēs visi stāvējām Baltijas ceļā, kad mēs barikādēs nevicinājām stobrus, mēs uzvarējām. Tagad, kad redzu, kā baltkrievi iet savos protesta gājienos, kā viņi, kāpjot uz soliem, pat novelk kurpes, lai tos nenosmērētu, kad redzu viņu gaišās sejas, es zinu, ka tas ir daudz lielāks spēks, stiprāks ierocis par armiju un stobriem. Mēs varam viņus morāli atbalstīt! Mēs varam teikt – mēs uzvarējām, jo visi sādēvāmie rokās!

Maskavā bija barikādes deviņdesmit pirmā gada augustā, un tur gāja bojā trīs cilvēki. Kā PSRS tautas deputāte biju tajās bēres, kad Maskava izvadīja savus trīs varoņus. Protams, tur bija deputāti no visām republikām, mēs gājām kā pēdējā delegācija, aiz mums jau gāja maskavieši. Mēs sarunājāmies latviešu valodā, maskavieši to izdzirda un jautāja, vai esam no Lietuvas. Atbildējām, ka no Latvijas. Kā atplauka maskaviešu sejas! Viņi metās mums ap kaklu un sacīja: "Pasakiet paldies Latvijai, ka iemācījāt mūs celt barikādes! Ja nebūtu jūs un jūsu nevardarbīgās pretošanās piemēra, mēs būtu zaudējuši!". Un tajā pašā dienā Jelčins parakstīja *brīvvalstis* Latvijai, Igaunijai, Lietuvai. Lūk, tā ir atbilde, vai atbalsts ir vajadzīgs!

Mūsu īsā atmiņa un attieksme, ka tas jau uz mums neattiecas, var pie mums atgriezties kā bumperangs. Nedod Dievs, ja uzvarēs diktators Lukašenko un otrs diktators, kuņģam tā apetīte ir ļoti liela un kuņģis grib palikt vēsturē kā PSRS robežu atjaunotājs, kuņģis gribētu arī Baltijas valstis. Ar tādiem cilvēkiem nekad nevar paredzēt, kā viņi rīkosies.

(Turpinājums 7. lpp.)

Marina Kosteņecka: "Ir Visuma likumi, nevajadzētu par tiem aizmirst. Ir likumi, ko pieņem diktatori, un ir augstākie likumi, kurus mēs bieži nespējam saprast, bet tie notiek. Mēs visi esam vienas Zemes pilsoņi. Ja mēs ļaujam izplatīties ļaunumam, tas kā cunami vilnis var pārskriet arī mūsu zemi, neievērojot robežas, nešķirojot ne etnisko piederību, ne pilsonību. Ļaunums ir kā vētra, kas nešķiro tautas un valstis."

sabiedrība atteikusies un kuri viņi cenšas pārvarēt savas atkarības un vajības. Biju lasījusi, ka tur tiek izīrētas telpas kāzām, jubilejām un dažādiem pasākumiem. Aizbraucu uz Bruknu un jautāju, vai varu tur nosvinēt savu jubileju, un mācītājs atbildēja, ka būšot pagodināts, ja tā darīšu. Sacīju, ka mans vienīgais noteikums ir, lai pie balti klātajiem galdiem kopā ar mani draugiem sēdētu arī visi Bruknas iemītnieki. Tā arī notika. Baznīca vēl nebija pabeigta, bet dievkalpojumi tur notika, bija arī ērģeles. Bija noruna, ka vispirms notiks dievkalpojums un pie galdiem sēdēsies pēc tam. Mediņš kavējās, vietējie teica, ka viņam atbraukuši radi, bet viss notikšot, kā bija runāts. Tā arī

ka iepriekšējā naktī nomiris Mediņa tēvs. Viņš raudājis, bet sacījis, ka Marīnai ir svētki un neviens nedrīkst par viņa bēdām neko teikt, jo visam jānotiek, kā norunāts. Tad sapratu, ka Bacha fūga bija dāvana man, bet "Melancholiskais valsis" – atvadas no tēva, pavačot viņa dvēseli uz debesīm. Šogad, divas dienas pirms manas jubilejas, publiskajā telpā sākās pārmetumi Mediņam, ka kaut kas Bruknā netiek ievērots, kaut kādi noteikumi ir pārkāpti. Metos viņu aizstāvēt *Facebook*, un dāvana manā dzimšanas dienā bija vairāk nekā trīs simti "patīk" pie manis rakstītā un vairāk nekā četrsimt cilvēku, kas to pārpublicēja.

Šogad nolēmu, ka svinēšu pie jūras. Man ir veselības problē-

Nosvinējāt?

Jā, izvēlējos Kauguros "Kūriņu" – vietu zvejnieku stilā. Tur arī tuvāko draugu lokā svinējām, to draugu, kuri mani nav pametuši arī tagad, kad esmu ratiņkrēslā. Bet pirms dzimšanas dienas bija kāds pārsteigums – man piezvanīja, sacīja, ka esot bijušā prezidenta Raimonda Vējoņa sekretārs un ka eksprezidents gribot mani apsveikt jubilejā. Atteicu – ak, kungs, bet man tā svinēšana būs tādā zvejnieku būdā. Patiesībā saimnieks bija uzklājis ļoti skaistu un labu galdu. Un Vējonis ieradās, ar sarkanām rozēm, ar lielu torti un pasēdēja ar mums kopā pie galda. Redziet, dzimšanas dienā tiku apsveikta arī valsts līmenī, zvejnieku būdā pie jūras ar sar-

“Šis nav pēdējais koronavīruss”

Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra vadošais pētnieks, profesors **Kaspars Tārs** piedalās koronavīrusa valsts pētījumu programmā un ir pamatīgi iedziļinājies šī vīrusa attīstības gaitā, tiklīdz tas parādījās. Publicējam fragmentu no **Māras Libekas** (Latvijas Avīze) intervijas.

Vai nav tā, ka mēs par daudz fokusējamies uz vakcīnu kā uz tādu gaidāmo brīnumlīdzekli? Varbūt jāiegūst kopīgā imunitāte, un dzīvojam tālāk!

Ir parādījušies daži pētījumi, ka ir tādi cilvēki, kas ar Covid-19 saslimuši atkārtoti. Līdz ar to pārslimojušajiem netiek dota simtprocentīga garantija, ka viņi atkal nesaslims, piemēram, pēc gada.

Spriežot pēc analogijas ar pirmo SARS, vienai daļai cilvēku, kas būs pārslimojuši Covid-19, noteikti būs imūnā atbilde uz vairākiem gadiem. Bet noteikti būs arī tādi, kuriem pēc pārslimošanas antivielas būs izstrādājušās tikai uz neilgu laiku – dažiem mēnešiem, varbūt gadu. Tas nozīmē, ka šāds cilvēks pēc gada vai diviem varēs saslimt otrreiz. Pastāv gan cerība, ka šādā gadījumā slimība varētu noritēt vieglākā formā.

Zviedrijā uzskatīja – jo vairāk cilvēku izslimos, jo ātrāk tiks

iegūta kopīgā imunitāte. Bet kas tur sanāca? Mirstība no koronavīrusa bija desmit reizu lielāka nekā, piemēram, Norvēģijā vai Somijā, kur bija stingri ierobežojumi.

Ļoti ceru, ka tiks izgudrotas arī efektīvas zāles, jo pie tā patlaban tiek ļoti intensīvi strādāts.

Pirmais slimības vilnis vēl nav beidzies, tas turpinās ar lielākiem vai mazākiem kāpumiem un kritumiem. Kas tas ir par otro vilni, ar ko mūs biedē?

Pavērojiet saslimstības līknes Eiropā! Piemēram, Spānijā sākumā saslimstības līkne virzījās uz augšu, maijā un jūnijā tā nostabilizējās, bet pēc tam atkal aizgāja strauji uz augšu. Līdzīga situācija ir arī Francijā un citās valstīs. Ja līkne otrreiz iet uz augšu, to tad arī sauc par otro vilni. Tā ir objektīva realitāte, ja cilvēki neievēro epidemioloģisko drošību. Parasti ir tā, ja situācija uzlabojas, daudzi domā, ka ļaunākais ir pagājis, un atgriežas ikdienas dzīvē. Bet vīrusam nav nekāda iemesla neturpināt izplatīties. Viņš taču nav piekūsis un ir tikpat sparīgs kā izplatības sākumā.

Ik pa laikam parādās dažādas teorijas – ticamas, neticamas – par to, kur un kā vīruss radies. Itāliešu zinātnieks Džozefs Trito savā grāmatā secina, ka koronavīruss esot radīts Ķīnas

pilsētas Uhaņas laboratorijā. Lai radītu ticamību šim apgalvojumam, Trito skaidro, ka šo laboratoriju kontrolējis Ķīnas armija, kuŗa ieinteresēta šāda bioloģiskā ieroča radīšanā. Daļa cilvēku tic tam. Kā atšķirt patiesību no meliem?

Vienmēr atradīsies kāds, kuŗš pateiks, ka tas ir bioloģiskais ierocis. Atcerēsimies kaut vai līdzīgas sazvērestības teorijas par HIV vīrusu. Toreiz arī tika izplatīta dažāda dezinformācija – piemēram, ka tas ir ASV militārā kompleksa radīts ierocis vai arī konspiratoru radīts rīks populācijas pieauguma kontrolei, vai pat tumšādainās rases iznīdēšanai Amerikā... Tiklīdz notiek

kaut kādas nepatīkšanas, vienmēr atrodas cilvēki, kuŗi meklē kādu sazvērestību. Ar to ir ļoti grūti cīnīties.

Tas gan ir skaidrs, ka koronavīruss nav mākslīgi radīts, jo sīkspārņiem ir atklāti vīrusi, kas tam ir ļoti līdzīgi. Vai tad tie visi arī ir mākslīgi radīti? Nu, nav taču!

Pastāv versija, ka ķīniešiem, pētot koronavīrusu, tas ir papsprucis no laboratorijas. Teorētiski tas, protams, ir iespējams. Bet tikai tāpēc vien, ka kaut kas ir iespējams, nenozīmē, ka tas noteikti tā ir noticis. Tam nav nekādu pierādījumu.

Jūsu pieminētajam itāliešu zinātniekam ir ļoti maz zinātnisko

publikāciju, par ko var pārliecināties, internetā papētot viņa darba gaitas. Par koronavīrusa pētniecību viņam vispār nav publikāciju.

Kāpēc ir izdevīgi izplatīt šādas sazvērestības teorijas?

Konkrētajā gadījumā itālietis uzrakstīja grāmatu, ar kuŗu droši vien vēlējas nopelnīt vai kļūt slavens. Bet ir arī tādi cilvēki, kuŗi ir tendēti uz sazvērestības teoriju izplatīšanu.

Protams, ka cilvēkam, kuŗš ikdienā nenodarbojas ar zinātni, grūti saprast, kur, runājot par koronavīrusu, parādās dezinformācija. Bieži informācija tiek pasniegta tā, ka arī zinātnieki pirmajā mirklī var nenoorientēties, kur ir patiesība, bet kur meli. Arī es, izlasījis rakstu par itāliešu zinātnieka grāmatu, nespēju uzreiz sniegt viedokli – vispirms man bija jāiedziļinās.

Laikam velti lolot cerības, ka mēs no tiem koronavīrusiem kaut kad tiksim vaļā... Viens pazudis, nāks vietā cits?

Nekādā gadījumā šis nav pēdējais koronavīruss – kopš 21. gadsimta sākuma tas ir jau piektais. Pilnīgi noteikti būs arī citi. Ir ļoti svarīgi attīstīt koronavīrusu pētniecību, jo, kad būs nākamais vīruss, mums jau būs ielikts labs pamats, kā ar to cīnīties.

Mums ir jāpalīdz gaismai

Rakstniece un publiciste Marina Kostņecka par dzīvi un bumbu ar laika degli intervijā Sallijai Benfeldei

(Turpināts no 6. lpp.)

Ja nu sākas kaut kas vērst pret Latviju, un NATO valstis pasaka, ka mums par to maza daļa, kas tajā Latvijā notiek, jo tur nav pat ne naftas kā Irākā!? Ko tad mēs teiktu? Ir Visuma likumi, nevajadzētu par tiem aizmirst. Ir likumi, ko pieņem diktatori, un ir augstākie likumi, kuŗus mēs bieži nespējam saprast, bet tie notiek. Mēs visi esam vienas Zemes pilsoņi. Ja mēs ļaujām izplatīties ļaunumam, tas kā cunami vilnis var pārsniegt arī mūsu zemi, neievērojot robežas, nešķirojot ne etnisko piederību, ne pilsonību. Ļaunums ir kā vētra, kas nešķiro tautas un valstis.

Pētnieki saka, ka apmēram reizi astoņdesmit, simt gados sabiedrībā notiek tāds kā sprādziens, jo neapmierinātība ar to, kas notiek vai nenotiek sakrājas, un tad notiek kaut kas līdzīgs vulkāna izvirdumam. Ir sajūta, ka šis izvirdums tuvojas – paskatieties, kas notiek ne tikai Baltkrievijā un Krievijā – arī Sirijā, Amerikā, nemieri Francijā, Vācijā, arī citviet. Vai piekristāt tādām uzskatām?

Visuma mērogos tā ir evolūcija. Vēdiskās grāmatās skaidro, ka tagad aiziet tumšais laikmets, bet tas nenotiek vienkārši, tumsa un ļaunums tik viegli neatkāpjas. Tumsa sīvi cinās, bet gaisma uz-

var vienmēr. Mums tai gaismai ir jāpalīdz, nedrīkst paiet malā un teikt – man viss kārtībā, lai viņi paši tiek galā. Lai cik banāli tas skanētu, mums visiem ir jādomā par gaišo nākotni, par nākotni ne tikai Latvijai. Mums ir jābūt līdzās tiem, kuŗiem ir grūtāk nekā mums.

Brīžiem šķiet, ka Latvijas sabiedrība ir īgna, dusmu un neapmierinātības pārņemta un ka nekas nav labi un pareizi. Tajā pašā laikā, paskatoties uz cilvēkiem koncertos, dažādos pasākumos, apkārt redz tik

gaišas sejas. Kā tas var būt? Vai cilvēki ir kā divdabji, ar divām sejām?

Nepateikšu neko jaunu. Ļaunums laužas ārā vispirms. Daudz vieglāk nekā pateikt labu vārdu, palīdzēt, ieklausīties, ir pateikt kaut ko sliktu, noliegt, pat iesist ar vārdiem. Tas ir lielāks kārdinājums – izdarīt kaut ko sliktu, un tā tas notiek ar visiem un visur. Bet gaisma ir.

Kopš man iznāca četras grāmatas, es viesojos Latvijas bibliotēkās, tas ir LNB Atbalsta biedrības projekts. Jau esmu bijusi

piecdesmit bibliotēkās. Baidījos, vai kāds cilvēks vispār nāks uz tikšanos, tie laiki, kad cilvēki alka pēc tikšanās ar rakstniekiem, pēc viņu pateiktā vārda, ir pagājuši. Ziniet, visur zāles ir pilnas, nāk arī jaunieši, un bieži vien viņi atvainojas, ka viņiem jautājumu vieglāk būs uzdot krievu valodā, bet es varu atbildēt latviešu valodā, jo viņi to saprot. Es sastopu lielu cilvēku izpratni, cieņu un labestību. Pēc tautības esmu krieviete, latviešu valodu zinu un nav nācies dzirdēt, ka lasītājiem būtu svarīga mana tautība, viņiem ir svarīgi saprast, kā viss notika un notiek. Savās grāmatās esmu izmantojusi gan latviešu, gan krievu valodā rakstītās vēstules, kas ir kā tā laikmeta seja. Dvēsele.

Esat teikusi, ka mēs, latvieši, esam sev uzmeistarojuši bumbu ar laika degli...

Jā, barikādēs mēs visi bijām kopā – latvieši un krievi. Kad Pilsoņu komiteja rīkoja reģistrēšanas pilsonībai, gāja arī krievi, ukraiņi, tie, kuŗi Latvijā iebrāuca pēc 1941. gada. Tagad dokumentāli ir pierādīts, ka tādu bija 30 tūkstoši. Mēs varējām iedot viņiem pilsonību, bet mēs padarījām tos par ienaidniekiem, un viņu rūgtums un vilšanās tik drīz nepazudis. Un tajā pašā laikā mēs iedevām pilsonību Ņubikam un Ždanokai, kuŗi nav par Latviju. Tie 30 tūkstoši būtu

bijuši par Latviju, par mums, bet mēs viņus noraidījām. Līdzīgi ir ar latviešu valodu. Protams, tā ir valsts valoda, tā ir jāzina, bet to nevar mācīt ar nepatiku un naidu. Ar varu miļš nekļūsi. Jaunieši tagad latviešu valodu lielākoties zina labi, bet nerunā, jo daudzviet attieksme ir kā pret ienaidniekiem. Piekritu, ka skolās jāmaca latviešu valodā, bet vajadzēja laikus mācīt skolotājus, kuŗi daudzās skolās latviešu valodu zina ļoti slikti. Kā viņi varēs mācīt bērņus, un kā bērņi varēs labi apgūt priekšmetus!? Par to bija jādomā jau sen. Latviešu valoda, kuŗu māca ar varu, ar piespēšanu, ir kā bumba ar laika degli. Ar naidu var iegūt tikai naidu, un mums vēl ilgi nāksies labot savas kļūdas. Esmu Latvijas patriote, un redzu, ko mēs darām nepareizi.

Piedalījos Atmodā, atdevu Latvijai to, ko mana tauta tai nolaupīja. Bet pret ļaunumu var cīnīties tikai ar mīlestību.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL"

MAF
Mediju atbalsta fonds

LĀSMA
GAITNIECE

(Turpināts no Nr. 33)

Nesen lasītājiem vēstījām par vairākām apmeklējuma vērtām vietām kaunijvalstī Igaunijā. Šoreiz mērķis ir plašāk pastāstīt par galvenās un vienīgās pilsētas apciemojumu, kas atrodas lielākajā šai valstij piederošajā salā. Apdzīvotu vietu Sāmsalā (Saaremaa) netrūkst, taču pilsētas tiesības izdevies iegūt tikai Kuresārei (Kuressaare) – salas administratīvajam centram. Turklāt tā esot vieta, kur pieejami paši labākie SPA centri Igaunijā!

Vērojumi dzērviu salā

Neviltots bija pārsteigums, uzzinot pilsētas nosaukuma nozīmi jeb tulkojumu no igauņu valodas. Izrādās, Kuresāre ir dzērviu sala. Nevien no cēlājiem putniem sastapt neizdevās, taču apmierinātus un smaidīgus cilvēkus gan. Kā nu ne – tam Kuresārē ir viss nepieciešamais.

Šķiet, tieši vakarpusē nelielā pilsētiņā pa istam ir pamodusies un gatava izklaidēm. Ap strūklaku, kas atrodas centrālajā laukumā, daudz vasaras kafējnicu ar āra terasēm – tās visas cilvēku pilnas. Ar tirdzniecību šai vietai bijusi saistība no *aizlaikiem*, jo kādreiz strūklakas vietā bijis tirgus laukums. Pavisam netālu no tās atrodas Kuresāres rātsnams, kas celts no 1653. līdz 1670. gadam, bet mūsdienās tajā iekārtots tūrisma informācijas centrs un mākslas galerija. Savukārt senās ēkas pagrabā agrākos gadsimtos glabāts rātes vīns, bet tagad ie-

Ja cietoksnis un pils iedvēš bijību, tad dzirnavu spārniem vismaz gribas pieskarties

INTERESANTI:

Kuresāres senākais nosaukums ir Ārensburga. Mūsdienās Sāmsalas vienīgajā pilsētā mīt ap 16 000 iedzīvotāju. Apmeklējot Kuresāri, ieteicams apskatīt arī Āviku māju-mūzeju, bruņinieku namu, pieminēti Brīvības cīņās kritušajiem, Svētā Nikolaja pareizticīgo baznīcu, pilsētas teātri un parku. Pa ceļam uz Serves pussalu, iespējams apmeklēt Kuresāres akvaparku.

kārtots krogs "Raekelder". Rātsnamam pretējā pusē dislocēta svaru māja, kas celta aptuveni vienā laikā ar pilsētas vadības rezidenci – 1663. gadā, turklāt tagad esot vienīgā šāda veida ēka, kas Igaunijā vēl aizvien saglabājusies. Savos pirmsākumos ēka tika glabāti publiskie svāri, taču

vēlākos laikos tā izmantota kā mājvieta pilsētas sardzei (18. gadsimtā) un pasta stacijai (19. gadsimtā). Protams, laiki mainījušies, un mūsdienās arī šai namā iekārtots krogs, kā nosaukums – "Vaekoja Pub". Raksta autore uzmanību gan vairāk piesaistīja mazais, mīlgais saldumu veikaliņš "Kalev" blakus *baltajam namam* ar "Saaremaa Apteek". Veikaliņš ir jauka vieta gardēžiem, arī ļaudīm, kuŗi meklē īpašu dāvanīņu saviem ģimenes locekļiem vai draugiem.

Sabiedriskās ēdināšanas vietu Kuresārē patiesi netrūkst. Bijām apmetušies viesnīcā "Grand Rose SPA Hotel", tāpēc priekšroku devām tās restorānam. Vērtējot pēc ēdienkartes, šķiet, ka salinieki ir lieli gaļas ēdienu entuziasti; savukārt otrā vieta godpilni pienāktos desertiem! Runājot par dzērieniem, var ieteikt nobaudīt kādu no bezalkoholiskajiem kokteiļiem, kas pagatavoti ar lielu izdo-

Ārensburgas bīskapa pils

mas bagātību un būs pa prātam pat kaprīziem restorāna apmeklētājiem. Tos gatavo no visām pieejamajām ogām, tai skaitā kadiķogām, arī no rabarberiem un visdažādākajiem augļiem.

Braucot ar automobili par Kuresāres ielām, pievērsām uzmanību, ka daudzas no tām nodēvētas pazīstamu cilvēku vārdos. Patikami, ka šādā veidā cildināti igauņu gaišie prāti: atmodas laika populārākā dzejniece Lidija Koidula (*Lydia Koidula*; 1843.-1886.), rakstnieki Augusts Kicbergs (*August Kitzberg*, 1855.-1927.), Juchans Smūls (*Juhan Smuul*; 1922.-1971.), arī kultūras darbinieks, skolas direktors Antons Lutss (*Anton Luts*; 1853.-1897.).

Ārensburgas bīskapa pils

Vispēcīgāko iespaidu atstāja Kuresāres cietoksnis ar Ārensburgas bīskapa pili, celtu no do-lomīta blokiem. Kaut kas tik iespaidīgs un varens sen nebija redzēts! Izrādās, tā ir vienīgā pilnībā saglabājusies viduslaiku nocietinājuma sistēma Baltijā. Smagnēja, nomācoša un apbruņota līdz pēdējai iespējamībai. Lielgabali un restes. Neticami smagas durvis. Aizsarggrāvis un mūri. Cietokšņa apskatei vēlams ielānot vairāk laika, īpaši, ja vēlaties apmeklēt Sāmsalas vēstures un dabas muzeju. Tā ieeja, protams, ir pils ieeja, kuŗas priekšā, protams, ir lielgabali.

Ja uz pili nākat no centra puses, vispirms jāiziet cauri pilsētas parkam, tālāk pa vienu no diviem tiltiņiem pāri aizsarggrāvim, cauri vārtiem vai arī pa tuneli bas-

tiona sienā. Jau no iztālēm skatam paveras divi vareni torņi ēkas ziemeļu galā: viens no tiem ir masīvais aizsargtornis Sturvolts (*Sturvolt*), otrs it kā smalkāks, ne tik masīvs – sargtornis "Gaŗais Hermanis" (*Tall Herman*). Tikai pēc pils apmeklējuma uzzinājām, ka "Gaŗais Hermanis" ir atdalīts ar šachtu, jo tika paredzēts kā pēdējā patveršanās vieta, ja gadījumā cietoksnis nonāk ienaidnieku rokās. Ir nostāsts, ka šajā šachtā savulaik turēti lauvas, kuŗiem par barību mesti cilvēki – gūstekņi un noziedznieki.

Apejot pilij apkārt, īpašu uzmanību piesaistīja cietuma telpas, un logos apjomīga izmēra restes, kas izraisa vismaz bijību, ja ne diskomfortu, piemiņas vieta 1941.gada upuŗiem, ļoti iespaidīgas durvis uz telpu, kuŗā tika glabātas sprāgstvielas, kā arī dzirnavas. Protams, visapkārt aizsargvalnis – kā gan citādi.

Netālu no cietokšņa atrodas Kuresāres osta ar jachtām, kā arī, šķiet, pati iecienītākā viesnīca vismaz aptaujāto latviešu vidū – "Georg Otts SPA Hotel" (GOSPA). Tajā ierīkots veikaliņš, kur iespējams iegādāties īpašas piemiņaslietas, kas pēc laika atgādinātu par braucienu uz Sāmsalu, piemēram, izcilā baritona Georga Otsa kompaktdisku. Mūsu brauciena pēdējā dienā, klausoties šī talantīgā dziedātāja samtainajā balsī, atgriezāties Kuivastu ostā, lai dotos atpakaļ – vispirms uz kontinentālo Igauniju, pēc tam uz Rīgu. Paliec sveika, viesmīlīgā kadiķu zeme! *Hūivasti, Eesti!*

Kuresāres ostā atrodama norāde, ka peldēties šeit stingri aizliegts

Kuresāres vecpilsēta ar centrālo laukumu un strūklaku

FRAGMENTS NO TOPOŠĀS GRĀMATAS

SILVIJA GRIGULIS DŽONSA

(Turpināts no Nr. 33)

Ielas malā, iepretim viņu mājas durvīm Jūlija redzēja stāvam ratos iejūgtu zirgu. Īpašnieka nekur tuvumā nebija. Nabaga lops izskatījās ļoti vājš, nelaimīgs un viņa galva bija zemu nokārta. Jūlijai likās, ka zirgs ir tikpat izsalcis un pamests viens kā viņa. Un tad zirgs sagrītojās un, nespējā krītot, gandrīz apgāza ratus. Pēkšņi nez no kurienes sarādās daudz ļaužu. Jūlijai šķita, ka viņi dosies palīgā nabaga dzīvniekam, lai to glābtu, bet nē! Cilvēkiem rokās bija naži un cērtes un citi asi rīki. Viņi metās virsū pakritušajam zirgam un pēc brīža ielas malā asins pelķē mirka vairs tikai zirga galva un aste. Jūlija nespēja noticēt tam, ko bija redzējusi, un tam, ka vēl pirms pavisam īsa brīža tur bija stāvējis novārdzis, tomēr dzīvs zirgs.

Viņai atmiņā bija palikusi arī diena, kad māte bija atnesusi mājas beigtu balodi. Todiņ viņi visi beidzot bija ieturējuši "pilnvērtīgas" vakariņas.

Kara beigās Salomeja savus divus bērnus aizveda uz vecāku lauku mājām Latgalē. Par vīru Franci Aruli viņa sen neko nebija dzirdējusi jau gadiem ilgi. Vecmāmiņai bija aizdomas, ka viņš bija aizsūtīts uz fronti un tur kritis kaujā. Tagad kā vienu tuļā māte Salomeja dzīvoja pie saviem vecākiem Latgalē Ornicānu sādžā netālu no Viļāniem. Viņas jaunākais dēls Vladis nomira apmēram trīs gadu vecumā, šķiet, no kādas bērnu slimības vai, iespējams, gripas. Mana māte Jūlija tajā laikā bija pietiekami liela un savu tēvu Franci Aruli atcerējās labi. Viņš bija lietuvietis no Zarasiem, kas atrodas netālu no Daugavpils.

Francis bija ļoti muzikāls un mācēja spēlēt teju jebkuru instrumentu, īpaši vijoli. Viņam patika ballītes un viņš ģērbās kā švīts, reizēm izlikdamies par studentu, taču viņš bija parasts zemnieka dēls, kas agri zaudējis tēvu. Viņa brālis palīdzēja mātei vadīt saimniecību lauku mājās "Kartuči".

Francim lauku darbi nepatika, tāpēc, līdzko viņš pieauga, pameta tēva mājas, satika un apprecēja Salomeju, kura tolaik strādāja par mājsaimniecei bagātu ļaužu namā Rīgā. Tur 1913. gada 20. janvārī piedzima mana māte Jūlija.

Uz Petrogradu viņi bija devušies kopā. Pirmajā bargajā ziemā viņi visi gulēja jumta istabīnās vienīgajā gultā. Tēvs – sienmalē, viņam blakus Salomeja ar mazo Vladi un Jūlija ārmalā. Lai būtu siltāk, viņi bija saspiedušies cieši kopā. Segas nebija tik platas, lai pietiktu visiem un parasti tieši Jūlijai tās pietrūka, lai arī kā viņa centās to vilkt uz savu pusi. Ja tēvs atspiedās pret sienu, tad bieži vien Jūlija ar blikšķi novēlās uz grīdas. Kādu dienu tēvs izgāja no mājām un vairs neatgriezās.

Salomeja Arulis slauc govi Mandzi Ornicānos pie Skrauču mājām. 1937. gads

Dažus gadus vēlāk, kad Jūlijai bija jau septiņi gadi, Daugavpils vecmāmiņa zināja stāstīt, ka tēvs esot redzēts savas mātes mājās Lietuvā.

Kādā no viesošānās reizēm Zarasai pilsētiņā Jūlija devās uz tuvējo veikalu. Ceļā viņa ieradās pretimnākošu vīrieti, kas viņai šķita pazīstams. Kad viņi bija pagājuši viens otram garām, Jūlija pagriezās, lai atskatītos. Viņa redzēja, ka arī vīrietis atskatās. Jūlija zināja, ka tas ir viņas tēvs, bet viņai nebija ne mazākās vēlēšanās viņam tuvieties un vēl mazāk – uzsākt sarunu. Viņa vienkārši turpināja šoļot tālāk.

Jūlijas vecāki tomēr bija satikušies un izrunājušies. Francim Arulim tajā laikā jau bija cita sieviete un gadu vecs bērns. Viņš bija piedāvājis, ka varētu ņemt Jūliju pie sevis un audzināt, taču meitenes māte un vecmāmiņa tam nepiekrīta. Tā viņi izšķīrās uz visiem laikiem. Jūlija bija pārliecināta, ka ir tikai viens iemesls, kāpēc tēvs viņu gribēja ņemt pie sevis – lai pieskatītu viņa jaunāko bērnu.

Salomeja tā arī nekad vairs neparprecējās. Viņa joprojām mīlēja savu Franci un kā īstena katoliete uzskatīja, ka ir pielaulāta savam vīram uz visiem laikiem. Savā mūžā Salomeja piedzīvoja vēl vienu karu un vēl vienas bēgļu gaitas. Viņa nomira 88 gadu vecumā Lielbritānijā Korbijā (Corby). Visai ironiski, bet, dzīvojot Anglijā, viņa tā arī neiemācījās runāt angliiski, lai gan pilnīgi brīvi varēja sarunāties latviski, latgaliski, krieviski, poliski un vāciski.

Salomejas dzimtā valoda bija poļu. Viņas tēvs bij lietuvietis, bet māte latviete, taču viņi viens otru nesaprata. Toties abi prata poļu valodu, tāpēc tā kļuva par viņu mājas valodu.

Pēc Pirmā pasaules kara, kad ģimene dzīvoja Latgalē pie Salomejas vecākiem, abi sarunājās latgaliski. Laviešu valodu Salo-

meja vēlāk pusaudzes gados apguva Rīgā. Krievu un vācu valodas katram latvietim bija jāzina obligāti, un tikai pēc tam rindas kārtībā nāca angļu un franču valodas, taču tās varēja iemācīties vienīgi skolā.

BĒRES

Pabeigusi Viļānu vidusskolu, mana mamma Jūlija, nolēma, ka dosies uz Rīgu. Viņa atrada darbu un sāka strādāt par aukli Rīgas Operas direktora ģimenē. Bez saimnieku septiņus gadus vecā dēlā pieskatīšanas Jūlijai bija arī citi sīki pienākumi, taču vakari viņai bija brīvi, un tos viņa izmantoja, lai apmeklētu sekretāru kursus Politehnikumā.

Viņa Rīgā vēl nebija necik ilgi nodzīvojusi, kad saņēma no mātes telegrammu. Bija nomiris viņas divdesmit vienu gadu vecais brālēns Alberts, un izvadīšanai bija jānotiek Rīgā. Jau nākamajā dienā Jūlija posās uz bērēm. Ģimene, pie kuras viņa dzīvoja, uzdeva neskaitāmus jautājumus. Kāpēc brālēns bija nomiris tik jauns? Kāpēc viņa nezināja, ka Alberts dzīvoja Rīgā? Kādi būs viņas pienākumi bērēs kā vienīgai tuvajai radniecei? Jūlija nemācēja atbildēt ne uz vienu no šiem jautājumiem.

Pa ceļam, steidzoties uz bērēm, viņa pakāra sarkanu rozi, jo citu neko nevarēja atļauties. Viņa skrēja, jo baidījās nokavēt ceremonijas sākumu. Kad Jūlija ieradās bērnu namā, izvadīšana jau bija sākusies un noskumušie pavadītāji stāvēja pie atvērtā zārka, lai sacītu aizgājējam pēdējās ardievas un gremdētos lūgšanās.

Jūlijai bija grūti sakoncentrēties. Vienīgais, ko viņa pamanīja, starp sērotājiem nebija viņas mammas. Lauku ļaužu te bija pavisam maz, lai gan parasti tieši viņi bija galvenie pavadītāji. Droši vien, ka šeit bija ieradusies Tikai Alberta tuvākie draugi un kolēģi. Jūlija aptvēra, ka tik ļoti maz ko zina par savu brālēnu, un sāka raudāt.

Viņa piegāja pie zārka. Alberts tur gulēja tik mazs un bāls, un tik nepazīstams. Jūlijai sirds vai lūza un viņa nespēja izvest ne skaņas, tikai asaras plūda pāri vaigiem. Viņa uzlika rozi uz Alberta krūtīm. Meitenes apjukums un šņukstēšana bija piesaistījusi apkārtnējo uzmanību, tāpēc sakautrējusies viņa aizvirzījās nostāk, centās savākties un nomierināties.

Tad zārkam uzlika vāku, sērotāji devās laukā no kapličas un Jūlija līdz ar visiem pārējiem. Ārpusē jau pulcējās nākamā nelielā pavadītāji. Viņu vidū Jūlija vispirms ieraudzīja savu māti, bet pēc tam arī citus radniekus un draugus. Tikai tagad viņa saprata, kas bija noticis. Viņa bija raudājusi nepareizajās bērēs. Jūlijai uznāca īsta smieklu lēkme, ko bija visai grūti apvaldīt. Turklāt smieties nemaz nedrīkstēja, jo tā šādā brīdī būtu aplam necienīga uzvedība un šurp atnākušie sērotāji to noteikti nesaprastu.

JŪLIJA UN ALFRĒDS APPRECCAS

Pēc Politehnikuma kursu beigšanas Jūlija devās uz Labklājības ministriju, ko bija nolūkojusi par savu nākamā darba vietu. Tur viņa uzstājīgi pieprasīja, ka grib personīgi runāt ar ministru. Neviens no ministrijas darbiniekiem nebija iepriekš ko tādu pieredzējis, un arī pats ministrs bija, maigi izsakoties, pārsteigts. Viņš tomēr deva atļauju, ielaist kabinetā kārno, taču apņemības pilno lauku meiteni, kas bija cieši apņēmusies strādāt viņa vadītajā iestādē. Viņš pats izjautāja Jūliju, un bija jāatzīst, ka Jūlijas prasmes mašīnrakstīšanā un stenogrāfēšanā bija izcilas. Viņa tika pieņemta darbā par ierēdni uz pagaidu noteikumiem.

Tagad Jūlijai bija darbs, un abas ar draudzeni viņas pārcēlās uz īrētu dzīvokli. Diezgan drīz Jūliju paaugstināja amatā. Viņa turpināja studijas un tur satika Alfrēdu Griguli, manu tēvu.

Un ko nu?!

Mani vecāki apprecējās 1934. gada 12. maijā, kad Jūlijai bija tikai 20 gadu, bet Alfrēdam par gadu vairāk. Tēva māte bija nesaņēmusi, kāpēc gan abi izvēlējās precēties tādā tukšā mēnesī kā maijs. Kāzas parasti rīkoja rudenī ražas pārpilnības laikā, jo uzskatīja, ka tad precēto dzīve būs tikpat bagātīga un ražīga kā rudens. No saimnieciskā viedokļa tas arī būtu bijis daudz praktiskāk. Kāzu viesiem varētu celt galdā daudz bagātāku mielastu un, kā ierasts, turpināt svinības vēl trīs dienas. Taču maiju jaunieši izvēlējās tāpēc, ka bija iemīļējušies un tas bija skaists ziedu un cerību pilns mēnesis. Viņi neticēja vecajām māticībām par rudens kāzām, kas ved uz bagātīgu dzīvi.

Tēta vecāki apsveica jaunus un piekrita svinības organizēt savās mājās Jūrmalā, Asaros. Salomeja, kas savu vienīgo meitu bija audzinājusi kā īstenu katolieti, negribēja ne dzirdēt par viņas precībām ar luterāni. Viņa sazinājās ar Rīgas bīskapu un noorganizēja jaunajam pārim tikšanos, kurā bīskaps viņiem pienācīgi un pareizi izskaidroja šo soļu nopietnību.

Rezultātā bija ļoti garas un karstas pārrunas, kuru beigās mans tēvs bija piekritis, ka visi viņu iespējamie bērni tiks kristīti un audzināti kā katoļi. Pēc tam kāzas noritēja kā plānots. Salomeja neko daudz nevarēja mainīt, tāpēc ļoti negribīgi piedalījās ceremonijā Rīgas Sāpju Dievmātes baznīcā Rīgā, kura, viņasprāt, tikusi nosaukta pareizā vārdā.

Savu līgavu pie altāra Alfrēds veda lēnām, bet apņēmīgi un droši, lai gan kājās viņam bija divus izmērus lielākas kurpes, nekā būtu vajadzējis. Notika tā, ka iepriekšējā vakarā pirms kāzām jaunais vīrs attapās, ka ir aizmirsis paņemt līdzīgu melno kurpju pāri cerimonijai. Viņš palūdza Jūliju aizskriet uz tuvāko veikalu un nopirkt apavus, iekams veikals vēl nav slēgts. Neviens no abiem isti nezināja, kāda numura kurpes vajadzīgas, tāpēc Alfrēds sacīja, lai nopērkot lielāko, kāds veikalā dabūjams. Mana māte bieži mēdza sacīt, ka viens no iemesliem, kāpēc bija iemīļējusi tieši manu tēti, ir bijusi viņa labā deļotprasmē. Lai arī kurpes ne tuvu neatbilda kājas izmēram, kāzu vāsi griežoties, līgavai nebija iemesla vilties savā izredzētājā.

Netālu no Jūlijas darba vietas jaunais pāris tagad irēja vienistabas dzīvokli bez mēbeļiem. Kāzu dāvanā Alfrēda tante Marija viņiem bija pasniegusi skaistu pusdienu servīzi. Tai klāt nāca arī plats apaļš galds, ko pie vajadzības varēja izvilkt lielāku, un tad tas kļuva iegaršens. Vienistabas dzīvoklis, kurā bez istabas bija arī maza virtuvīte un vannas istaba, nebija visai liels. Kad galdus nolika istabas vidū, bufetei, grāmatu skapim un krēslim palika pavisam maz vietas, bet gultai nebija vietas vispār. Jaunie cilvēki uzlika matraci uz pagarinātā galdā un gulēja uz tā.

Es piedzimu 1935. gada 21. septembrī.

(Turpinājums sekos)

VALTERS NOLLENDORFS,
Latvijas Okupācijas muzeja valdes priekšsēdis

Šāds virsraksts likts laikraksta "Latvietis redaktora un kādreizējā Latvijas Okupācijas muzeja (LOM) direktora Gunāra Nāgela rakstam, kas publicēts arī "Latvijas Avīzē", par ļoti nopietnu lietu – Valsts akciju sabiedrības "Valsts nekustamie īpašumi" (VNĪ) piedāvājumu izsolē pārdot bijušo čekas namu jeb Stūra māju, kurā kopš 2014. gada iekārtota Latvijas Okupācijas muzeja izstāde "Čekas vēsture Latvijā."

Lai pēdējā brīdī novērstu nama nonākšanu "vēl nezināmu privātu personu rokās", Nāgels piedāvā variantu: "Varbūt Latvijas Okupācijas muzeja biedrība varēs glābt tautas godu, nopērkot

ēku un to pienācīgi izmantojot. Kā zināms no publiski pieejamas informācijas, biedrības rīcībā Latvijā un ASV ir ievērojami brīvi finanču līdzekļi – kādi septiņi miljoni eiro." Kā bijušais direktors Nāgels labi zina, un viņam nav jāmeklē publiskos avotos, ka šādu "brīvu" līdzekļu nav, jo tie visi ir ziedoti ar vienu skaidru mērķi – uzturēt LOM un nodrošināt tā ilgtspēju. Kāpēc gan tik nopietnā lietā šāda maldināšana?

Var pilnībā pievienoties Nāgela atzinumam: "Manuprāt, ir nožēlojami, ka valsts nav spējusi atrast labāku risinājumu šai ēkai." Taču kā bijušais LOM

direktors viņš ir labi informēts par visu Stūra mājas epopeji kopš 2014. gada, kad tajā uz pusgadu iekārtojās vairāku sabiedrisku organizāciju izstādes un projekti un darbu sāka LOM izstāde. Viņš zina, kādas bijušas pārrunas un kādi ierosinājumi par milzīgās ēkas izlietojumu, ieskaitot tās nodošanu LOM rīcībā. Viņš arī zina un saprot, kāpēc Latvijas Okupācijas muzeja biedrība (LOMB) nav atzinusi par iespējamu kļūt par ēkas saimnieci, pat ja šāds piedāvājums kādreiz būtu konkrēti izteikts. LOMB ir gan atbalstījusi ēkas izlietošanu tās būtībai atbilstošiem mērķiem, ieskaitot kā

Kas glābs tautas godu?

Atbalstiet Latvijas Okupācijas muzeja darbu, Latvijas otrajā simtgadē ieejot!

LATVIJĀ. "Latvijas Okupācijas muzeja biedrība", Reģ. nr. 40008018848, AS "SEB banka", SWIFT: UNLALV2X, Konta Nr.: LV67UNLA0002400700517

ASV. Čeki rakstāmi OMFA (ja vajag, ar ziedojuma mērķa norādi) un sūtāmi Ilzei Resnis, 10930 Nollwood Drive, Chardon, OH 44024. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

KANADĀ. Čeki rakstāmi LRDF (Latvian Relief and Development Fund) ar atzīmi "Okupācijas muzejam" (ja vajag, arī ar mērķa norādi) un sūtāmi: Dagnija Staško, 16 Elterwater Ave, Nepean, ON K2H5J2. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

AUSTRALIJĀ. Čeki rakstāmi (pievienojot mērķa norādi) un sūtāmi muzeja pārstāvei: Ināra Graudiņa, 141 Darley Road, Randwick, NSW 2031.

LIELBRITANIJĀ. Čeki rakstāmi (ja vajag, ar mērķa norādi) un sūtāmi muzeja pārstāvei: Inese A. Smith, 36 Fairmount Drive, Loughborough, LE11 3JR vai (ar mērķa norādi) "Latvian Educational Foundation", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leicestershire LE17 6DF.

mājvietu valsts institūcijām vai nevalstiskām organizācijām. To savukārt valsts nav bijusi gatava darīt, un tikai tagad tāpēc VNĪ rīko konkursu ēkas pārdošanai. Tas ir nožēlojami, bet tik tiešām ilga procesa rezultāts. Un droši vien ne beigas.

Tai pašā laikā Gunāra Nāgela vadībā ar Kultūras ministrijas atbalstu ēkā ir izveidota izglītojoša izstāde un nodrošināta čekas cietuma apskate mācību gīdu vadībā, kas vēsturiskajās telpās izskaidro čekas būtību un ēkā pastrādātos noziegumus. Ir līdz sīkumam izpētītas gan pašas telpas un izpētīti čekas 1940./41. gada upurū likteņi. Atklāts daudz tāda, kas agrāk nebija zināms, un ar to iepazīstināta gan Latvijas, gan ārvalstu publika. Tas turpināsies. Pat ja ēku kāds iegādāsies, jaunajam īpašniekam būs jāreķinās ar Zemesgrāmatā nostiprinātu apgrūtinājumu, ka vēsturisko telpu kodols paliks LOMB rīcībā vismaz līdz 2050. gadam. Atmiņa par to, kas bija "Rīgas augstāka ēka" saglabāsies un brīdinās.

Var saprast Nāgela ironizējošo toni, aprakstot VNĪ piedāvājumu potenciālajiem pircējiem un šo "nelielo apgrūtinājumu," ar ko pircējam jāreķinās, ēku pārņemot. Vai arī "piedāvājums" LOMB ēku iegādāties un glābt no potenciāla investora ir tā uzterams? Ja šo ierosinājumu vieglu roku būtu izmetis kāds labi domājošs cilvēks, varētu to vienkārši norakstīt kā nenopietnu. Bet to ir izteicis cilvēks, kas piecus gadus vadījis LOM un Stūra mājas izstādi un labi pārzina gan LOM darbības misiju, gan ilgtermiņa plānus, gan finanses. Kā LOMB pilnvarotais viņš rīkojās ar LOM budžetam paredzētajiem līdzekļiem un labi zināja, kādi līdzekļi glabājas kur, kādam nolūkam un no kurienes tie nākuši. Tie ir līdzekļi, ko Mūzeja atbalstītāji novēlējuši un ziedojuši LOM darbam un ilgtspējai. Tie ir uzticēti glabāšanai un lietošanai divām organizācijām – LOMB Latvijā un Okupācijas muzeja atbalsta grupai (OMFA) ASV. Daudzi novēlējumi un ziedojumi saistīti ar specifiskiem mērķiem. Ievērojama daļa ir uzglabāta un tagad tiek lietota, lai

beidzot par ziedotajiem līdzekļiem iekārtotu laikmetīgu muzeju valsts financētajā ēkā Latviešu strēlnieku laukumā. Daudzi ziedojumi vai novēlējumi paredzēti, lai nodrošinātu LOM ilgtspēju – tie ieguldīti vērtspapīros. Tie nemētājas apkārt kā "brīvi" līdzekļi jebkuņam mērķim.

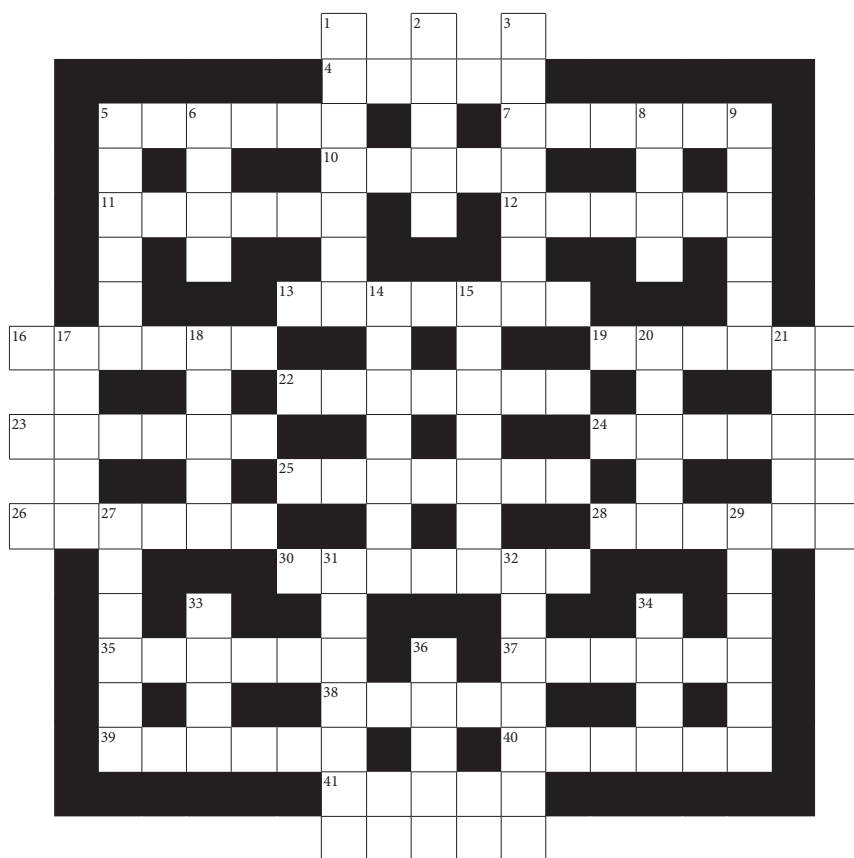
Vēl amatā esot, Nāgels bažījās par LOM nākotni un brīdināja par priekšastāvošu bankrotu, ja ilgstoši turpināsies ziedojumu un ienākumu lejupslīde, ko vismaz daļēji izraisīja LOM astoņu gadu atrašanās pagaidu telpās un atkārtotie aizkavējumi muzeja ēkas projekta īstenošanā. Zinot, ka čekas nama iepirkuma summa ir tikai maza daļa no tā, kas vēl jāiegulda, lai veiktu kapitālo remontu un ēku uzturētu, Nāgela priekšlikuma īstenošana automātiski nozīmētu, ka ēka ir nopirkta, tautas gods it kā glābts, bet pats glābējs ir bankrota priekšā – ne nākamajos gados, bet jau tūlīt. Vai tas ir tiešām tas, ko Gunārs Nāgels iesaka? Vai tikai jāuc gaisu? Kā labā?

Patlaban top jaunā laikmetīgā ekspozīcija, ko ceram jau nākamā gada sākumā atklāt Latviešu strēlnieku laukumā ēkā. Mūzejs gatavo savu tautas vēsturiskajai atmiņai nozīmīgo krājumu ievietošanai jaunajās glabātuvēs. Darbam jaunajās mācību telpās gatavojas Izglītības nodaļa. Plašajā izstāžu zālē regulāri mainīsies izstādes par okupācijas tēmām. Auditorijā ritēs referāti, nelielas konferences, diskusijas. Tas viss gatavojas laikā, kad, par spīti taupības pasākumiem, Covid-19 draud šā gada budžetā iecirst vismaz EUR 100 000 robu ienākumus, bet vēl svarīgāk – iespējā ar tautas likteņiem iepazīstināt vairāk nekā 100 000 apmeklētāju. Ceram, ka mūsu draugi un atbalstītāji nāks atkal talkā, lai Mūzejs varētu veikt savu darbu pilnvērtīgi un vēl ilgi gan Nākotnes namā, gan Stūra mājā.

Stūra māju mēs nepirksim. Mums uzticētos līdzekļus lietošim, lai veiktu savu misiju atcerēties, pieminēt un atgādināt svešo okupācijas režīmu noziegumus pret Latvijas valsti, tautu un zemi.

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

reāla. 5. Itāliešu polārpētnieks (1885-1978). 6. Sievietes vārds (*novembris*). 8. Pazemes ejas. 9. Latviešu rakstnieks (1879-1945). 14. Kontakts. 15. Valsts Eiropā. 17. Austrālijas savvaļas suns. 18. Pagalmi. 20. Žirafu dzimtas dzīvnieks. 21. Apdzīvota vieta Kuldīgas raj. 27. Kallu dzimtas augi. 29. Liels nazis cukurniedru griešanai. 31. Piļu dzimtas putns. 32. Māju piebūves. 33. Vītolu dzimtas koks. 34. Spožākā zvaigzne Liras zvaigznājā. 36. Tēls A. Brigaderes lugā "Maija un Paija".

Krustvārdu mīklas (Nr. 33) atrisinājums

Līmeniski. 1. Luvra. 4. Kross. 6. Lucerna. 7. Taverna. 8. Nankina. 10. Karameles. 13. Statika. 15. Epitēti. 17. Virza. 19. Karabols. 20. Karaganas. 22. Arati. 23. Dekarts. 26. Mantis. 29. Atlantīda. 30. Ikebana. 31. Regates. 32. Persija. 33. Anods. 34. Steps.

Stateniski. 1. Lavanda. 2. Alabama. 3. Perimetrs. 4. Kantele. 5. Svītene. 7. Traps. 9. Alibi. 11. Kilometrs. 12. Filigrāns. 14. Tiraine. 16. Talants. 17. Velsa. 18. Amati. 21. Tarantass. 23. Dārgi. 24. Karteča. 25. Satraps. 26. Madaras. 27. Inertas. 28. Alnis.

Līmeniski. 4. Pirmdzīvnieks. 5. Senās Romas imperators (37.-68.). 7. Sarunas, sacerējuma saturs formula. 10. Pilsēta Kurzemē. 11. Pilsēta Gruzijā, pie Melnās jūras. 12. Vēsturiska province Francijas austrumos. 13. Akūta bērnu infekcijas slimība. 16. Pilsēta Dānijā, Finas salā. 19. Kāršu spēle. 22. Aukstais ierocis. 23. Aptaujas lapa. 24. Krāsns ar vaļēju kurtuvi. 25. Skulptūra. 26.

Veikls paņēmiens, triks. 28. Rūpniecības vai tirdzniecības uzņēmumi. 30. Kaļa kuģis. 35. Mozambikas galvaspilsēta. 37. Sporta rīks. 38. Bišu saimniecība. 39. Pilsēta ASV ziemeļrietumos. 40. Pilsēta Latvijā, pie Lietuvas robežas. 41. Apdzīvota vieta Cēsu novadā.

Stateniski. 1. Konditorejas izstrādājums. 2. Liktenlēmēja dievība latviešu mitoloģijā. 3. Īsta,

VILIS MILEIKO

Vasaras kārumus numur viens

Daudziem vasara bez saldējuma liekas gluži neiedomājama, īpaši šogad, kad vasara ir ļoti karsta. Kad tad vēl baudīt šo gardo našķi, ja ne siltā vai karstā vasaras dienā, kad tā vien prasās pēc kaut kā veldzējoša un auksta?

Saldējuma vēsture sniedzas līdz pat Hīpokrata laikam piektajā gadsimtā pirms mūsu ēras.

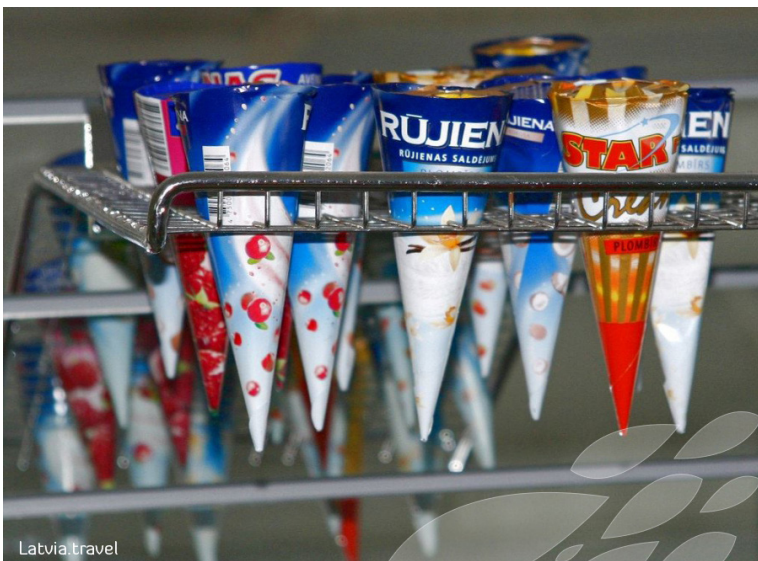
1813. gadā ASV trešā prezidenta Tomasa Džefersona rīkotajā inaugurācijas banketā Baltajā namā saldējums radījis īstu sensāciju. Prezidenta kundze Dollija visus cienājusi ar amerikāņiem agrāk nebūdu desertu – saldējumu.

Katrai valstij ir savas tradīcijas un savi uzskati par to, kas ir īsts saldējums, dažiem piemēram, tas ir sorbets – sasaldētu augļu biezenis.

Kas tad ir saldējums? Kādas ir tā labās un sliktās īpašības? No kuņģam sastāvdaļām vai piedevām būtu jāuzmanās? Un vispirms, kāpēc saldējums ir labs mūsu veselībai? Saldējums liek justies laimīgam un uzlabo garastāvokli!

Saldējums ir arī labs vitamīnu avots. Saldējums ir laba minerālvielu un enerģijas krātuve, kas veicina smadzeņu darbību. Tam piemīt pat dažas pretvīrusu īpašības.

Saldējuma masveida ražošana sākās 1851. gadā Bostonā, ASV. Saldējumu Latvijā rūpnieciski sāka ražot 1912. gadā. Visvairāk saldējuma tiekot saražots laikposmā no jūlija līdz septembrim. Latvijā vidēji viens iedzīvotājs apēd 6,5 litrus saldējuma gadā.

San Gimignano Italijā

Saldējuma lielākie mīnusi? Cukurs! Vidēji 100 gramos saldējuma ir aptuveni četras tējkarotes jeb 20 gramu cukura. Otrā neveselīgākā saldējuma sastāvdaļa ir lētas augu eļļas, kas organismam nepavisam nav vajadzīgas. Un visbeidzot – sintētiskas krāsvielas.

Populārākais saldējums ir vaniļa, tam seko šokolādes un zemeņu garšas saldējums. Visvairāk saldējuma parasti tiekot pārdots svētdienās.

No redakcijas.

Pirms dažiem gadiem sanāca būt Itālijā, debesšķīgās Toskānas pilsētā Sandžimignano, kur jau pie vecpilsētas vārtiem dižajās uzraksts, ka te ir vislabākais saldējums pasaulē, saņēmis augstākās atzinības titulus. Izstāvēt gaļu rindu, nopirku ar' – tiešām ļoti garšīgs! Tūristi spīto un ēd kā bites. Un tas jau vēl nav viss – kā stāstīja gīde, no Itālijas pilsētiņai raksturīgajiem torniem, ko senākos laikos, cits citu pārspējot augstumā, celuši bagātie Sandžimignano pilsoņi, ideju Manhātas debesskrāpjiem esot pārņēmuši amerikāņi. Ja tā ieskatās bildēs, – par ko ne?! Bet Latvijā tomēr nepārspēs ir mūsu pašu Rūjienas saldējums, ko baudīt bieži brauca savulaik Igaunijas prezidents Tomass Hendriks Ilvess. Nu, skaidrs, ka Rūjienā taisa vislabāko saldējumu, turklāt no dabiskām izejvielām, liesāku – no piens, treknāku – no krējuma. Man vislabāk garšo tas ar rozīnēm kraukšķīgā vafeļu glāzītē. Nu, tāda gan nav nekur citur pasaulē!

Logita Kovtuna

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU SLUDINĀJUMS:
● **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:
Ģertrūdes iela 27
Rīga, LV - 1011
Tālrunis + 371 67326761
Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Logita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuņģi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai sevārdū parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības *Laiks-BL* kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaisas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:

AS "Citadele banka"
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:

USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktendarzs.lv

SĒRAS

Mūžībā aizgājusi mūsu kormeistare un
ilggadējā koriste

DULCIE OZOLIŅA

Dzimusi 1936. gada 18. oktobrī
mirusi 2020. gada 26. augustā

*Es aiziešu uz bezgalību –
Kur viss jau ir un būs, un bija,
un mūsu tikšanās tur
kā maigu gaismas mirkļu vijums.
(Daiga Lapāne)*

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Straumēnu jauktā koņa saime

MATĪSS KUKAINIS ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

SPORTS

SPORTS

SPORTS

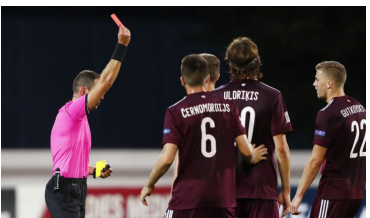
SPORTS

SĀKAS UEFA NĀCIJU LĪGAS SPĒLES

UEFA Nāciju līga ir starptautiskas futbola izlašu sacensības, kuŗas spēlē UEFA dalībvalstu izlases. Pirmais turnīrs sākas 2018. gada septembrī pēc 2018. gada Pasaules kausa izcīņas sacensībām. Turnīrs aizstāja lielāko daļu starptautisko draudzības spēļu, kas iepriekš šajā laikā tika aizvadītas.

UEFA Nāciju līgas sezonas 3. septembrī Latvijas futbola izlase *Daugavas* stadionā aizvadīja pirmo spēli gandrīz gada laikā, un pirmo spēli jaunā galvenā trenera Dainīša Kazakeviča vadībā. Spēle beidzās bez vārtu guvuma un ar neizšķirtu pret Andoras vienību (0:0). Latvijas rindās 11 m soda sitienu nerealizēja Jānis Ikaunieks, bet par nesavaldīšanos noraidījumu nopelnīja Vladislavs Gutkovskis (*attēlā*).

Tiesneša žests ir nepārsotams – jāiet nost no laukuma

Abas izlases savā starpā tikušas astoņas reizes. Pēdējās divas spēles aizvadītas 2018. gadā Nāciju līgas turnīrā, abām spēlēm noslēdzoties bez gūtiem vārtiem. Vēl iepriekš 2018. gada Pasaules kausa kvalifikācijas turnīrā latvieši uzvarēja ar 4:0 un 1:0. Latvija FIFA rangā ieņem 137., bet Andora – 135. vietu.

Šī bija pirmā spēle Latvijas izlases galvenā trenera amatā Dainīša Kazakevičam, un pirmā izlases spēle kopš iepriekšējā gada novembra, kad ar 1:0 vairs neko neizšķirošā spēlē tika pieveikta Austrija. Šī bija jau piektā savstarpējā spēle starp abām komandām iepriekšējo četru gadu laikā, un Latvija pret Andoru neizšķirti nospēlējusi trešo reizi pēc kārtas, turklāt tā nav guvusi vārtus pret Andoru 297 spēles minūtes pēc kārtas (neskaitot kompensācijas laika minūtes). Savukārt Kazakevičam pašam šis bija trešais 0:0 pret Andoru – iepriekš tāds rezultāts fiksēts arī U-21 izlases spēlēs.

Malta - Latvija 1:1 (1:1)

Nākamā spēle Latvijas futbola vienībai bija jāaizvada Maltā. Malta savā pirmajā turnīra spēlē ar 2:3 pašā spēles izskaņā zaudēja Fēru Salām.

Malta – Latvija. Latvijas futbolisti baltajos tērpos

Malta uzvaras garšu nav jutusi pēdējās desmit spēlēs, kamēr latvieši pērn 19. novembrī Eiropas čempionāta kvalifikācijas turnīra pēdējā spēlē ar 1:0 uz-

veica Austriju. Abas izlases iepriekš savā starpā tikušas divas reizes, savstarpējus dueļus 2010. un 2011. gadā aizvadot Eiropas čempionāta kvalifikācijas turnīrā. Abās spēlēs ar 2:0 uzvarēja Latvija. Latvijas izlasei pēdējās desmit spēlēs izdevies gūt vien divus vārtus, kamēr maltieši šādā pašā laikā izcēlušies trīs reizes. Pēdējās astoņās no desmit spēlēm Malta palikusi «sausā».

Latvijas vienības sastāvs: Pāvels Šteinbors, Roberts Savaļnieks (Ritvars Rugins, 67. min.), Antonijs Černomordijs, Kaspars Dubra, Raivis Andris Jurkovskis, Artūrs Zjuzins (Krišs Kārklīns, 86. min.), Eduards Emsis, Alvis Jaunzems, Andrejs Cigaņiks, Jānis Ikaunieks, Raimonds Krollis (Dāvis Ikaunieks, 62. min.)

Spēle beidzās neizšķirti – 1:1. Abi vārti ieskaitāmi maltiešu kontā. Vispirms Pāvelu Šteiboru 15. minūtē pārspēja Žilemjē, un pēc tam Nvoko ievirzīja bumbu savos vārtos (25. min.)

SKUJINŠ IZCĪNA OTRO VIETU TOUR DE FRANCE POSMĀ

Latvijas riteņbraucējs Toms Skujiņš no *Trek-Segafredo* komandas *Tour de France* astotajā posmā izcīnīja otro vietu, kamēr uzvaru svinēja francūzis Nanss Peterss (*AG2R La Mondiale*). Sportisti veica 141 kilometru garu distanci ar trim smagiem kāpumiem.

Par astotā posma uzvarētāju tika kronēts Peterss, kuŗš distanci veica četrās stundās divās minūtēs un 12 sekundēs. Skujiņš uzvarētājam zaudēja 47 sekundes un finiša spurtā apsteidza spāni Karlosu Veronu (*Movistar*). Skujiņš atrāvienā devās ar vēl 12 braucējiem un lielāko daļu distances arī brauca visiem pa priekšu. Līderu grupā neatradās neviens no kopvērtējuma vadošajiem sportistiem, tāpēc nelielā grupiņa drīz vien ieguva vairāk nekā deviņu minūšu pārsvaru.

GRAUDIŅA/KRAVČENOKA NEAIZSTĀVĒS EČ ZELTU?

Latvijas plūdmales volejbolistes Tina Graudiņa un Anastasija Kravčenoka pozitīva vīrusa testa dēļ nevarēs aizstāvēt pērn Eiropas čempionātā (EČ) izcīnīto čempionu titulu, vēsta Latvijas Volejbola federācija (LVF).

Tina Graudiņa (no kreisās) un Anastasija Kravčenoka

4. septembrī saņemtās *Covid-19* analīzes Graudiņai ir izrādījušas pozitīvas un tas nozīmē, ka

viņa Eiropas plūdmales volejbola čempionātā piedalīties nedrīkstēs. Tinas pāriniecei Kravčenokai un viņu trenerim Andrim Krūmiņam, kas arī ir veikuši testus un ir bijuši cieši saistīti ar Graudiņu treniņprocesā, analīžu rezultāti ir negatīvi. Tomēr tā kā šīs personas ir atzītas par tiešajām kontaktpersonām, arī viņām jāievēro divu nedēļu pašizolācija, jānovēro sava veselība un jāveic tests atkārtoti. LVF cieši sadarbojas ar Slimību profilakses kontroles centra (SPKC) epidemiologiem, ir precizējusi visu uz šo brīdi pieejamo informāciju un apzinājusi riskus. SPKC apzin visas tiešās kontaktpersonas, kuŗas ar Graudiņu kontaktējušas sākot ar 29. augustu. Par tiešajām tiek uzskatītas tās personas, kuŗas bijušas ar viņu ciešā kontaktā vairāk nekā 15 minūtes.

Svētdien Graudiņa savā *Instagram* kontā ziņoja, ka sestdien veiktais tests bijis negatīvs. Tāpat negatīvs tests izrādījies arī viņas pārējiem četriem ģimenes locekļiem. Kā aģentūrai LETA skaidroja LVF valdes loceklis Kaspars Timermanis, pēc šādiem jaunumiem volejbolistēm durvis uz Eiropas čempionātu nav pavisam aizvērtas.

PĒC 25 GADIEM EIROPAS ČEMPIONĀTA FINĀLĀ!

Latvijas vīriešu volejbola valstsvienība sestdien Kiprā ar 1:3 (25:27, 25:18, 26:28, 22:25) zaudēja Spānijas izlasei priekšpēdējā spēlē Eiropas čempionāta kvalifikācijas turnīra grupā, taču saglabāja labas izredzes garantēt dalību finālturnīrā. Tā arī notika. Pēdējā spēlē pret Kipras volejbolistiem **Latvijas vienība uzvarēja ar 3:0** (25:15, 25:21, 25:23), tādējādi nodrošinot vietu Eiropas finālturnīrā. Latvija spēli noslēdza bez diviem no vadošajiem spēlētājiem – otrajā setā traumā guva Hermanis Egleskalns, bet trešā seta galotnē savainojās arī Deniss Petrovs.

Latvijas volejbolisti priecājas par uzvaru

Latvijai iepriekš ir izdevies kvalificēties finālturnīram tikai pirms 25 gadiem – 1995. gadā, bet Āvo Kēlam ar Igaunijas izlasi – divreiz. Šoreiz Āvo Kēls bija Latvijas izlases treneris.

Citās kvalifikācijas grupās spēles paredzētas janvārī. Finālturnīrs plānots pēc gada augustā un septembrī Polijā, Čehijā, Somijā un Igaunijā. Četras mājinieku izlases un astoņas labākās iepriekšējo Eiropas meistarsacīkšu komandas – Serbija, Slovēnija, Francija, Krievija, Itālija, Ukraina, Vācija un Beļģija vietu finālturnīrā 24 labāko komandu skaitā jau ir nodrošinājušas. Atlikušās 12 vietas finālturnīrā ieņems septiņu kvalifikācijas grupu

pu uzvarētāji un pieci labākie otro vietu ieguvēji.

VIEGLATLĒTIKA

Latvijas šķēpmetēja **Lina Mūze** Polijas pilsētā Hožovā *Continental Tour Gold* sacensībās sasniedza savu sezonas labāko rezultātu, bet vācietis Johanness Fetters pietuvojās pasaules rekordam. Mūze ieņēma otro vietu, šķēpu raidot 63,19 metru tūlumā, kas viņai ir sezonas tālākais un karjēras trešais labākais metiens.

Lina Mūze

Uzvaru ar 65,70 metriem izcīnīja poliete Marija Andrejčuka, bet trešā ar 61,25 metriem bija chorvatiete Sara Kolaka. Vīriem neparspēts palika Fetters, kuŗš trešajā mēģinājumā šķēpu raidīja 97,76 metru tūlumā, kas ir pasaulē otrs visu laiku labākais rezultāts un tikai par 72 centimetriem atpaliek no pasaules rekorda.

ZINĀMS BRIEŽA NĀKAMĀS CIŅAS DATUMS UN NORISĒS VIETA

ESPN boksa apskatnieka Salvadora Rodrigesa rīcībā nonākusi informācija par Maira Brieža nākamās ciņas datumu un norises vietu. ESPN raidījumā *Knockout* Rodrigess pavēstījis, ka Brieža nākamā ciņa Pasaules boksa superserijas (*WBS*) otrās sezonas finālā norisināsies 26. septembrī Vācijā. Brieža pretinieks šajā ciņā būs kubietis Juniels Dortikoss. Sākumā ciņa bija paredzēta 21. martā Rīgā, bet vēlāk dueļa datums vīrusa pandēmijas dēļ tika pārcelts uz 16. maiju, bet arī tad ciņas norisi apdraudēja minētā pandēmija. Jau iepriekš Brieža menedžeris Raimonds Zeps sarunā ar portālu TVNET kā iespējamo ciņas norises vietu minēja Vāciju. "Latvija tiek izskatīta kā opcija. Ļoti ceram, ka Latvijai būs priekšrocība. No organizatoriskā viedokļa loģiskāka gan ir Vācija," jūnijā Zepu citēja *Tvnet* portāls. Briedis savas līdzšinējās karjēras laikā ir izcīnījis 26 uzvaras, piedzīvojot vienu neveiksmi. Savukārt Dortikoss uzvaru svinējis 24 dueļos un zaudējuma rūgtumu arī izjutis vienu reizi.

Papildus *WBSS* galvenajai balvai, Muhameda Ali trofejai abi bokseri, visticamāk, cīnīsies arī par Dortikosam piederošo Starptautiskās boksa federācijas (*IBF*) čempiona jostu.

AUTORALLIJS

Latvijas rallija braucējs Mārtiņš Sesks un stūrmanis Renārs Francis Igaunijā triumfēja pasaules rallija čempionāta (*WRC*) posma junioru klasē.

Mārtiņš Sesks

Kopējā ieskaitē uzvaras laurus plūca mājinieku favorīts Ots Tenaks. Sesks pēc uzvaras kļuvis par *JWRC* klases kopvērtējuma līderi.

3x3 BASKETBOLS

Latvijas 3x3 basketbola komanda *Rīga* Ungārijas pilsētā Debrecenā Pasaules tūres trešajā posmā nepārvarēja ceturtdaļfinālu. *Rīga* bija izlikta ar trešo numuru un ceturtdaļfinālā ar 15:21 atzina Serbijas komandas *Liman* pārākumu. Pretiniekiem šajā turnīrā piešķirts pirmais numurs. Rezultatīvākais ar sešiem punktiem bija Lasmanis, piecus punktus pievienoja Miezis, bet pa diviem iekrāja Čavars un Krūmiņš.

HOKEJS

Kontinentālās hokeja līgas (*KHL*) komanda *Rīgas Dinamo* savā otrā spēlē šosezon *Arēnā Rīga* uzņēma Helsinku *Jokerit* vienību ar vārtsargu Jāni Kalniņu ierindā. *Dinamo* zaudēja ar 1:3 (1:1, 0:1, 0:1).

TENISS

Latvijas vīriešu tenisa pirmā rakete **Ernests Gulbis** cieta zaudējumu Kicbiles *ATP World Tour 250* sērijas turnīra kvalifikācijas pirmajā kārtā. Gulbis, kuŗš *ATP* rangā atrodams 158. vietā, ar rezultātu 6:7 (3:7), 1-6 piekāpās vācietim Jannikam Hanmanam, kuŗš rangā ir 118. pozīcijā un kvalifikācijā izlikts ar 11. numuru.

P. Karlsons

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālruņa!